

Glas Gorenjske

Glasiło SZDL za Gorenjsko

Izdaja: OO SZDL / Direktor: Slavko Beznik / Ureja: Uredniški odbor / Odg. urednik: Miro Zakrajšek
Tel. uredništva 476/397 — Uprave 475 — Tek. račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-Z-135 —
Izhaja v ponedeljek in petek
Naročnina: letna 600, mes. 50 din

Ne le z investicijami ampak tudi z boljšo organizacijo dela in disciplino je mogoče povečati produktivnost dela

Do pred kratkim je na splošno prevladovalo med gospodarstveniki mnenje — ponekod so te težnje še izredno močne — da je edina pot do povečanja produktivnosti dela in proizvodnje v nadaljnjih investicijah. Nekateri vodilni ljudje v podjetjih pa tudi posamezni organi delavskega samoupravljanja se še sedaj zavzemajo za širokopo-
tezne razširitve svojih podjetij, za nove gradnje, utemeljujejo svoje zahteve do skupnosti s tem, da je možno le tako doseči večji proizvodni učinek.

Mar to drži?

Preberimo, kaj pravijo v podjetjih »Runo« in »Peko« v Trzinu. Poglejmo, kako so se lotili v teh podjetjih problema povečanja produktivnosti dela in proizvodnje.

V Tovarni usnja »Runo« v Trzinu je njegovo novo vodstvo pred nedavnim nasledilo kaj nezavidno dedščino. Neredno poslovanje, finančne malverzacije in tudi pomanjkljiva organizacija dela so bili vzroki raznih nepravilnosti.

O ukrepih, ki naj bi stanje izboljšali ter o tem, kaj so storili, da bi našli pravo pot, ki bi jim omogočila povečano proizvodnjo, smo se pred dnevi razgovarjali s predsednikom delavskega sveta in upravnega odbora ter direktorjem podjetja.

Vsi trije so drug za drugim poudarjali:

»Prav do nedavnega je bila v našem podjetju razpasena navada, da se z delom v dopoldanski izmeni preneha že ob 13.30 uri, nekateri pa so zapustili svoja delovna mesta že celo uro poprej. Spriču neenergičnega vodstva, ki teh pojavov ni znalo v kati zatreti, je bil to takrat povsem udomečen pojav. — Seveda to ne gre in sta zato upravni odbor in delavski svet sprejela sklep, da je treba delati polnih 8 ur, tako kot to določajo pravila...«

Ta ukrep pri večini kolektiva ni vzbudil oblikovane prahu, vendar se posameznikom zdi, da se jim godi krivica...

»Razen tega smo imeli tudi več pojavov — ne le med delavci, marveč tudi med nekaterimi mojstri — ko so posamezniki zapuščali stroje kar med delovnim časom in jih je bilo moč najti v sosednji gostilni. — Seveda tudi to ne gre...« so pribili vsi trije.

To so le nekateri pojavi, ki so znatraj kolektiva v marsičem hromili: večanje produktivnosti dela v podjetju.

Letošnji proizvodni plan, ki znaša 190.000 kvadratnih metrov kož, bodo le s težavo izpolnili zaradi pomanjkanja surovin. Za prihodnje leto pa predvidevajo izdelati 236.000 kvadratnih metrov kakovostnih kož ob 12% povečanju delovne sile.

»Sodimo, da ne bo potrebno v taki meri povečati števila zaposlenih (morda le za neznaten odstotek), če bomo odstranili vse do sedaj nezaželene razvade v kolektivu in dosegli z delovno disciplino polno zaposlitev vsakega posameznika. — Izračun je bil namreč narejen na podlagi dosedanjih proizvodnih pokazateljev.

Kaj lahko dosežemo z disciplino in dobro organizacijo dela, nam pove izpolnitev mesečnega plana za oktober, je dejal direktor podjetja. »V tem mesecu smo izdelali za 10% kož več kot pa jih je bilo planirano.«

Vendar to še ni vse.

V podjetju se pečajo z reorganizacijo transporta med obrati, ki je bil doslej vse preveč zamotan in je močno obremenjeval režijo. S pametnejšo organizacijo se bo dalo marsikaj poenostaviti in prihraniti stroške.

Čeprav imajo v tovarniških oddelkih urejeno delo tako, da vsak delavec v posamezni fazi proizvodnje — zaradi kontrole kakovosti, — pritisne svojo številko na izdelek, na katerem je delal, sodijo, da je kontrola proizvodnje in tudi kakovosti izdelave še vedno pomanjkljiva. Zato bodo mojstrom v obratih dodelili v pomoč še enega predelavca. Na ta način bodo še povečali kakovost izdelkov, hkrati pa ob morebitnih napakah ugotovili krivca. Seve, analitska ocena delovnih mest jim bo odkrila brez dvoma še marsikatero pomanjkljivost v organizaciji dela. Zato so se je prav te dni krepko lotili.

Ko smo zastavili vprašanje predsedniku upravnega odbora tovarne »Peko« Stanetu Černicu, ali so v podjetju že opravili analitsko oceno delovnih mest, je odgovoril:

»Se ne. — Prav sedaj se lotevamo tega dela.«

Tovarna »Peko« je ena izmed tistih podjetij, ki ima že več kot petdesetletno proizvodno tradicijo. Zavaljo tega je tudi proizvodnja že vpeljana, s tem pa ne mislimo reči, da se ne bi dalo, čeprav iz starih strojev, še več iztisniti, ne da bi bilo treba pri tem večjih naporov kolektiva.

»Kontrola izdelkov v našem podjetju je za sedaj poenotena. Sedaj pa nameravamo urediti proizvodni proces tako, da bi se v posameznih obratih izdelovale posamezne vrste čevljev (spomladanski, poletni, jesenski in zimski vzorci) od začetne faze do končne.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠKOFJELOŠKA RAZGLEDNICA
Zadnji zlatorumeni listi na drevesu sredi mesta

NAŠA NAGRADNA ANKETA

Leto dni poteka, odkar je začel prihajati »Glas Gorenjske« k vam, dragi bralci, kot poltednik, dvakrat tedensko: ob ponedeljkih in ob petkih. V tem času smo skušali list čim bolj izpopolniti in ga približati bralcem.

V petkovih številkah se vrstijo družinske, zadružna in pionirska stran, redno pa prinašajo petkove številke kulturno in športno stran ter celo stran domačih in tujih zanimivosti. V ponedeljkovih številkah pa prinašamo najnovejše — sobotne in nedeljske — politične, gospodarske, kulturne in športne vesti z Gorenjske, tako da obliko te številke čedalje bolj približujemo dnevnemu listu.

V prihodnjem letu stopa »Glas Gorenjske« v deseto leto svojega življenja.

V tem jubilejnem letu si zastavljamo kot poglavitvo nalogo, da se bralcem in vsem delovnim ljudem na Gorenjskem še bolj približamo, da prisluhnemo njihovim željam in le-te uresničimo, kolikor nam že dopuščajo možnosti.

Uredništvo pripravlja koš nadaljnjih izpopolnitev »Glasa Gorenjske«. Med drugim bomo z novim letom uvedli nov podlistek, novo slikanico, novo... ne, ne bomo vsega povedali, ker bi vas radi ugodno presenetili. To pa le lahko že povemo, da bo začel od novega leta dalje izhajati kot priloga »Glasa Gorenjske« tudi Uradni vestnik OLO Kranj, ki ga bodo naši naročniki prejeli brezplačno.

List pa bomo zares temeljito lahko izpopolnili le s pomočjo naših bralcev, ki jih zato vabimo, da sodelujejo pri izboljševanju lista. Zato je zdaj vrsta na vas, dragi bralci, da pridele na dan s svojimi mnenji in nasveti. V ta namen razpisujemo

NAGRADNO ANKETO

in vas prosimo, da odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Katero stran v »Glasu Gorenjske« najprej pogledate oziroma preberete?
2. Katera stran vas najmanj zanima, česa v listu sploh ne preberete in zakaj?
3. O čem naj pišemo več in o čem manj?
4. Ali pišemo dovolj iz vaše občine oziroma iz vašega kraja?
5. Ali dovolj obravnavamo problematiko s področja zunanje politike in v kakšni obliki naj le-te objavljamo (v komentarjih, člankih itd.)?
6. Kaj še pogrešate v našem listu?
7. Ali sta ponedeljek in petek primerna dneva za izhajanje lista?
8. Kaj predlagate glede tehnične izpopolnitve lista?

Pet najboljših odgovorov bomo nagradili. Prva nagrada znaša 1500 din, druga 1000 din, tretja in četrta celoletno brezplačno dostavljanje »Glasa Gorenjske«, peti nagradenec pa bo prejel 500 din. Odgovore pošljite do 20. januarja leta 1957 na uredništvo »Glasa Gorenjske«, Kranj, Koroška 6.

Uredništvo in uprava

NAS RAZGOVOR

Rezervni oficir, ki se zaveda svojih nalog, je vsestransko aktiven

Leto gre h koncu. Tudi rezervni oficirji so se pomnili o uspehih in pomanjkljivostih svojega dela v tem letu. Ponekod so naredili več, drugje manj. Predsednik Okrajnega odbora ZROJ toz. Milan Dolenc že šesto leto vztrajno dela za napredek te organizacije.

»Res je, da naše delo le počasi napreduje. To, kar se pričakuje od nas, rezervnih oficirjev, pa omo dosegli šele tedaj, ko se bo vsak rezervni oficir zavedal svoje dolžnosti. Uspeh bo zagotovljen, če bo vsak vedel, da je rezervni oficir in da je zato dolžan tudi pomagati, delati, se učiti in izpopolnjevati. Treba je iti s časom, s tehniko in njenimi izpopolnitvami. Vsak rezervni oficir bi moral biti vsa trenutek pripravljen na to, da bi vodil vojaško enoto, ji poveljeval in tudi sam prijel za puško.«

»Kako je z izvenarmadno vzgojo?«

»Vsakemu državljanu je izvenarmadna vzgoja nujno potrebna. To naj ne bi bilo le delo rezervnih oficirjev, temveč naj bi

sodelovale tudi vsi ostale organizacije.«

O predvojaški vzgoji je tovariš Dolenc dejal, da si rezervni oficirji prizadevajo, da bi nudili obveznikom največjo pomoč in zato izberejo za predavatelje tiste ljudi, ki znajo delati z mladino in jo pravilno vzgajati.

Občinski odbori rezervnih oficirjev organizirajo tudi razna predavanja, vendar zanimanje ni najboljše. »Takrat, kadar bomo poskrbeli, da bodo predavanja res kvalitetna ter hkrati tudi zanimiva — spremljana s filmi, slikami, skicami itd. — tedaj bo zanimanje prav gotovo večje. Tudi za strelstvo med rezervnimi oficirji ni bilo opaziti pravega zanimanja. V tej organizaciji rezervni oficirji ne samo, da h lahko delali in dosegali uspehe, temveč bi bili zanje to sodelovanje tudi koristno. Da tisti, ki tu sodelujejo, dosegajo uspehe, je razvidno iz tega, da od vseh oficirjev dela v vodstvih strelskih družin več kot 50% le-teh.

»Veliko se sliši, da bodo podoficirji imeli svojo organizacijo?«

»Zlasti v Sloveniji smo

o tem že mnogo govorili, čeprav do oddvojitve podoficirjev še ni prišlo. Kljub temu pa, če bodo le-ti imeli svojo organizacijo, bodo oficirji še vedno dolžni skrbeti za njihovo izpopolnitev in delo.«

Na okrajni skupščini je

pravično dobil to nagrado. Saj so Trzinčani listi, ki so razmeroma najboljše razumeli vlogo rezervnih oficirjev.

V prihodnjem letu bodo organizirali tekmovanje med občinskimi odbori in njihovo delo ocenjevali po točkah. Ob

IZVENARMADNA VZGOJA
Obvezniki predvojaške vzgoje na taborjenju

Okrajni odbor ZROJ podelil najboljšemu občinskemu odboru ZROJ srebrno puško. »Zdi se mi, da je občinski odbor ZROJ v Trzinu popolnoma u-

koncu pa še to; »Menim, da so dobra oblika dela tudi vojaške vaje, ki naj jih pripravijo rezervni oficirji s pomočjo aktivnih oficirjev.«

Lj.

PRIPRAVE NA PRAZNOVANJE DNEVA JLA

Letos praznujemo 15-letnico naše Jugoslovanske ljudske armade. Po vseh pripravah kaže, da bodo ta dan proslavili svečaneje kot kdajkoli prej. Proslave ne bodo le na sam praznik 22. decembra in na predvečer; republiški pripravljalni odbor za proslavo JLA namreč sodi, da bi bilo zaradi pomembnosti in vloge, ki jo ima naša ljudska armada pri ohranitvi naše neodvisnosti in miru v svetu, pravilneje, da se posveti praznovanju ves mesec decembar.

V Kranju bo osrednja akademija na predvečer 22. decembra. Na občinskem odboru SZDL Kranj so se že pogovorili o tej prireditvi, na kateri bodo sodelovali: pevski zbor »France Prešeren«, kranjska glasbena šola, recitatorji, DPD »Svoboda« Kranj in kranjska garnizija. Razen tega bodo proslave tudi v nekaterih drugih krajih kranjske občine — v Naklem, Goricih, Predvorju, Senčurju, Stražišču, Primskovem in na Jezerskem. Letos bodo pripravili proslave tudi v nekaterih podjetjih; v šolah pa se bodo dijaki razgovarjali z oficirji, ki jim bodo pripovedovali svoje doživljanje, gledali bodo ozkočasne filme o vojaškem življenju itd. Aktivni in rezervni oficirji pa bodo tekmovali v streljanju, kegljanju in šahu.

LJ.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Glede na zamenjavo starega kovanega denarja z novim, smo povprašali direktorja Komunalne banke v Kranju tov. Rudolfa Hlebeca, kako je s to zadevo.

Odgovoril nam je:

»Stari kovanci bodo z 31. decembrom letošnjega leta prenehali biti plačilno sredstvo. Vendar bodo banke zamenjavale stare kovanice še tja do 31. marca 1957. leta. I. A.

Besničani vprašujejo, kako je z avtobusno zvezo, ki naj bi jo uvedel Avtopromet Kranj za prevoz delavcev. Za to zadevo smo se pozanimali pri kranjskem avtobusnem podjetju in prejeli naslednji odgovor:

V nekaj dneh bomo dobili nov avtobus, na kateri progi pa bo vozil, se še nismo odločili. Na delo bi se radi vozili delavci iz Senčurja, Besnice in Mavčič. Novo zvezo bi morali na eni od teh prog vzpostaviti za prevoz delavcev v tovarne in domov, za vse tri izmene. Potrebe so povsod velike, zato odločitev ne bo lahka in le postopoma bomo mogli vsem ustreči. J. O.

PRIHODNJE LETO BO KONGRES DELAJSKIH SVETOV

Na seji Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine so izvolili Pripravljalni odbor, ki bo pripravil kongres delavskih svetov. Ta kongres bo, kot sodijo, sredi prihodnjega leta.

PIŠE NAŠ STALNI ZUNANJE- POLITIČNI SODELAVEC MARTIN TOMAZIČ

vejšo odločitev vlad v Londonu in Parizu. Eno pa je jasno, da se bodo morali napadalci končno umakniti. O tem ni nobenega dvoma; to je bilo očitno že prvi dan po sklenjenem premirju.

Pred nekaj dnevi, tik pred odločitvijo britanske vlade je britanski liberalni časopis »Manchester Guardian« tako razmišljal o položaju angleške vlade: »Z odlaganjem ne moremo ničesar doseči. Naše prisotnosti v Egiptu ni mogoče imeti kot poskus barantanja, ker ni dosti upanja, da bi prišlo do »barantanja«, preden ne zapustimo egiptovskega ozemlja. Naser se ne bi nikdar s tem strinjal, niti ne bi na to privolil ZN, ne ZDA... Potemtakem je pred Veliko Britanijo in Francijo samo ena izbira: ali »postopen« umik ali neodvisna politika, ki bi vodila k nadaljnji vojaški akciji na vsem Bližnjem vzhodu.«

Sprejeli so odlok o zazidalnih površinah v jeseniški občini

Ljudski odbor občine Jesenice je na seji dne 4. decembra razpravljal o predlogu odloka glede zazidalnih površin v zapadnem in vzhodnem delu občine, ki ga je sestavila posebna komisija. Odlok so sprejeli, vendar so nekateri odborniki iz Zgornjesavske doline glasovali proti. Po njihovem mnenju zazidalna površina za predvideno individualno gradnjo ni primerna. Odborniki so nadalje sprejeli sklep, da se morajo odslej potniki, letoviščarji in drugi odjavljati oziroma prijavljati pri turističnem uradu oziroma gostinskem podjetju, ki vodi evidenco sob in tujcev. Po dokaj burni razpravi o predlogu likvidacije podjetja »Mizarstvo« v Kranjski gori, v kateri so ljudski odborniki iz Zgornjesavske doline prikazovali nujnost nadaljnjega obstoja omenjenega podjetja, so odložili to zadevo za prihodnjo sejo. Do tedaj bo krajevni odbor v Kranjski gori pripravil dokumentacijo o možnosti za nadaljnje obratovanje podjetja »Mizarstvo«.

VEČER PESMI IN ARIJ NA JESENICAH

V ponedeljek, 10. t. m. bo v Mestnem gledališču na Jesenicah drugo gostovanje, ki ga prireja Koncertna direkcija Slovenije. Na večeru pesmi in arij bodo nastopali operni pevci in glasbeni umetniki Nada Vidmarjeva, Danilo Merlak, Karlo Rupel in Marijan Lipovšek. Zeleti je, da bi se Jeseničani tokrat v večji meri zavedali pomembnosti rednih mesečnih koncertov in zasedli dvorano polnoštevilno.

SOLISTIČNI KONCERT V KRANJU

V ponedeljek, 10. decembra ob 20. uri bo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju solistični koncert. Program bodo izvajali sopranistka Milica Poljanarjeva, basist Zdravko Kovac, violonist Uroš Prevorsek in pianistka Maša Bohinčeva.

Ne le z investicijami

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega izdelka. Tudi kontrolo mislimo vpeljati po posameznih fazah...«

V podjetju je ena pglavitnih nalog tudi racionalna izraba usnja. Vsak delavec lahko zmanjša kakovost izdelka le za 0,3%. Na tej stopnji se njegovo delo ocenjuje še vedno kot odlično. Če je ta odstotek še nižji pa se premija skokoma dviga. — Ta postavka, ki vzpodbuja kakovost dela, je med najpomembnejšimi v premijem pravilniku podjetja »Pekov«.

Vedno bolj je opaziti v gorenjskih podjetjih, da se posveča pravilnemu tolmačenju stališča do dviga proizvodnosti dela in proizvodnje, precejšnja skrb. Delavci se zavedajo — ponekod bolj, drugje še vedno premalo — da je namreč možno izboljšati življenjsko raven le s povečano proizvodnjo dobrin. Ta pot je tudi edino pravilna. Omogočila nam bo namreč, da bomo lahko postopoma rezali večje kose kruha.

I. A.

Potrdili so tudi predlog za dopolnitev tarifnega pravilnika Uprave komunalne službe Jesenice, predlog za imenovanje novih članov Sveta za šolstvo in šolskega odbora jeseniške gimnazije. Odborniki so nadalje razpravljali še o pravilniku Metalurške

industrijske šole na Jesenicah. Ljudski odbor je pravilnik potrdil, zahteval je le, da se popravi v toliko, da vzgaja šola v prvi vrsti metalurške in po potrebi tudi kovinarske in ostale delavce.

KAJ SODIMO O...

odnosih mojstrov do vajencev

O odnosih mojstrov do vajencev in obratno je na splošno težko govoriti. Le konkretni primeri nam povedo, kako živijo vajenci in koliko se trudijo mojstri, da bi vajence čim več naučili. Tokrat nekaj mnenj o teh odnosih.

Ravnatelj vaješke šole: Z vajenci imamo včasih precejšnje težave. Ni še dolgo tega, ko smo morali nekatere mojstre opozorjati, da je treba vajencem dajati mesečne nagrade. Sedaj se je stanje že toliko izboljšalo, da skoro vsi redno plačujejo. V manjši meri je rešeno vprašanje prostega časa vajencev oziroma delovnega dne in pripadajočega dopusta. Nekateri mojstri se sicer trudijo, da bi vajence čim več naučili, da bi se le-ti privadili vseh del. Žal je takih še zelo malo. Še vedno je več onih, ki izrabljajo vajence. Nekateri mojstri jih ne neradi sprejemajo ali pa jih sploh nočejo vzeti v uk. Trdijo, da so jim vajenci le v škodo. Posebno opazno je to v frizersko-brivski stroki. Ko smo kasneje razpravljali o tem, da bi uvedli za frizerje strnjeni tromesečni pouk (sedaj imajo pouk dvakrat tedensko) mojstri niso soglašali, češ kako bomo potem delali. Nekateri uporabljajo vajence tudi za druga dela, ali pa jim nočejo pokazati vsega delovnega postopka.

Vajenec: Na splošno sem zadovoljen. Mojster in pomočniki mi pokažejo, kaj in kako naj delam. Rad bi delal le več takega, kar je koristno za mojo stroko in manj pomožnih del.

Vajenka: Ne morem se pritožiti. Marsikaj sem se že naučila. Ker pa bom delala strokovni izpit iz brivsko-frizerske stroke, me skrbi, kako bom naredila frizerski izpit, ker skoro vedno delam le v brivnici. Povedala sem, da bi rada delala tudi v ženskem oddelku, vendar do sedaj moja želja še ni bila upoštevana.

Načelnik tajništva za delo: O teh odnosih za sedaj ne morem kaj konkretnega povedati. Prav sedaj je na terenu naš inšpektor za delo, ki proučuje te odnose, tako da bomo čez kak mesec imeli pregled o skrbi mojstrov za vzgojo vajencev. Poudariti pa moram, da ti odnosi še v večini primerov niso urejeni; tudi v državnih podjetjih se bo moralo še marsikaj izboljšati. Kajti neke uporabljajo pri učenju popolnoma nepravilne metode, vajenec mora daljšo dobo delati taka dela, ki mu z ozirom na kratko učno dobo mnogo ne koristijo. Treba bo vsekakor najti pravilnejši način učenja. Seveda pa bo prav tako ponekod treba urediti tudi odnose vajencev do mojstrov.

Mojster: Vsekakor so uspehi pri učenju vajencev le tam, kjer se mojstri zanimajo za vajence, kjer njihovi vzgoji posvečajo pozornost in najdejo čas zanje. V nekaterih državnih podjetjih je težko predvsem zato, ker so vajenci po raznih oddelkih in je zato treba več ljudi, da jih poučujejo. Težava je tudi v tem, ker nimamo dovolj orodja, da bi imel vsak vajenec vsaj najpotrebnejše pripomočke. Opaziti pa je tudi nedisciplino med vajenci, neposlušnost in pozabljivost. Glede učenja pri privatnikih in državnem podjetju pa sem mnenja, da je v državnih podjetjih za vajence delno bolj urejeno, da se več naučijo, imajo možnost več videti — seveda v kolikor se mojstri posvetijo njihovi vzgoji.

Sekretar mladinske organizacije: Večkrat smo že ugotovili, da mojstri izkoriščajo vajence. O konkretnih primerih smo obvestili tudi pristojne organe, vendar se je večkrat pozabilo na to. Pri tem bi morali odločneje nastopati pristojni organi, predvsem občinski ljudski odbori.

Tajnik obrtne zbornice: Odnosi so pač urejeni neke slabše drugje boljše. Mnogo je bilo že primerov, ko smo se zaradi nepravilnega postopanja pogovorili neposredno z mojstri samimi. Poučili smo jih o pravicah in medsebojnih dolžnostih. Večkrat pa so vsem nepravilnostim vzrok tudi starši, ker se pač bojijo, da njihovi otroci ne bi ostali brez poklica. Včasih je pri nekaterih državnih podjetjih opazno nezanimanje do vajencev, nekateri privatniki gledajo pač na to, da vajence čim prej priučijo, da jim le-ti prej koristijo pri delu. Zato je v nekaterih podjetjih razmeroma manj vajencev kot v privatnem sektorju. Seveda so, kot rečeno, izjeme povsod, nepravilnost pa zdaj na strani mojstrov, zdaj na strani vajencev. Mnenja pa sem, da je učna doba vajencev prekratka; kajti, če vajenec res dela le odrejeni čas in izrabi pripadajoči mu dopust (kar je edino pravilno) je to premalo za izučitev določenega poklica.

L. Jeglič

se bali, da ne bi pri tem njihov miljenec — Izrael »potegnil krajši konec«. Toda ker sedanja akcija v Egiptu s posredovanjem Izraela ni uspela, se francoski krogi bojijo, da nima London namena izvesti prve variante v Iraku. Ta najsevernejša arabska dežela, znana po svoji zahodnjaški usmerjenosti, ima že dlje časa v skritem predalu načrte o osvojitvi dela Sirije in Jordana. To je tako imenovani načrt »plodnega polmeseca«. Irak se je prav ob sušnem spopadu zelo sumljivo prikazoval kot velik prijatelj Egipta, čeprav sta se poprej gledala kot pes in mačka. Irak se je skušal prikazati bolj »arabski« kot vse ostale arabske države. Privlekel je na dan celo taka skrajna gesla, da bi bilo treba židovsko državo Izrael zbrisati z zemljevida. In da bi »obvarovali« Jordan pred morebitnim izraelskim napadom, je poslal tjakaj svoje čete. Sicer pa o pravih namelih Iraka ne more biti dvoma, saj je znana krilatnica, ki pravi: »Če hočete vedeti, kakšna je britanska politika na Bližnjem vzhodu, pogledajte, kaj dela Irak!«

Verjetno pa se je že tudi ta igra Velike Britanije izjalovila. Izgube v egiptovski pustolovščini so bile prevelike, da bi lahko postavili na kocko še preostale britanske pozicije na Bližnjem vzhodu. Nevarnost pa kljub temu še ni odstranjena. Primer Sirije govorno pravi, da je več kot naiven tisti, ki slepo zaupa besedam zahodnih sil. Igra velikih sil z malimi državami Bližnjega vzhoda je še vedno v polnem zamahu, s tem pa je tudi mir v tem delu sveta nenehno v nevarnosti. To pa bo trajalo tako dolgo dokler se ves Bližnji vzhod ne bo do celotnega otresel tuje vpliva, zakorakala na pot neodvisne politike in končno začel sam sebi krojiti svojo usodo.

TE DNI PO SVETU

Te dni se mudijo v Jugoslaviji na uradnem obisku predsednik grške vlade g. Konstantin Karamanlis, katerega spremljajo razen višjih funkcionarjev Ministrstva za zunanje zadeve tudi minister za zunanje zadeve g. Averov.

Grški gostje so si med svojim bivanjem v Beogradu ogledali vrsto kulturnih in zgodovinskih znamenitosti; ogledali so si muzej, razen tega pa obiskali tudi Institut za nuklearno raziskovanje v Vinči.

Med drugim je grškim gostom na čast priredil slovesno kosilo v prostorih Zveznega izvršnega sveta podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Med kosilom sta Kardelj in Karamanlis izmenjala zdravice.

V svoji zdravici je g. Karamanlis med drugim dejal:

»Gospod podpredsednik, ni naključje dejstvo, da so se narodi Jugoslavije in Grčije v kritičnih obdobjih svoje zgodovine vedno našli združeni v obrambi narodne časti in neodvisnosti in v naporu proti nasilju ter mednarodni tiraniji.

Plodno in stabilno sodelovanje med Jugoslavijo in Grčijo je dragocen činitelj v naporih za organizacijo miru na podlagi visokih načel, ki jih predpisuje Ustanovna listina OZN. Prepričan sem, da bi pravilna prilagoditev duhu, po katerem se ravna ta listina, zlasti pa uporaba načela pravice in enakopravnosti rešila svetovne komplikacije, ki ga čestokrat pretresajo.«

V sredo so se pričeli tudi prvi uradni razgovori med obema vladnima delegacijama.

Ozračje na Madžarskem se ni popolnoma razčiščen. Prav večerj in predvečernjim so bile v Budimpešti ponovno tihe demonstracije. Najprej so se zbrale žene in v precej dolgem sprotodu položile šopke cvetja k spomeniku Neznanege junaka v Budimpešti.

Pozneje so se te zgolj »ženske« demonstracije sprevrgle v splošno demonstracijo, pri kateri so intervenirale tudi madžarske varnostne sile in pripadniki sovjetske armade. Pri tem je bilo aretiranih tudi več demonstrantov.

V Organizaciji združenih narodov pa se še vedno zavzemajo za obisk generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov Hammarskjölda na Madžarskem. Tja naj bi prispel s skupino opazovalcev OZN.

Toda madžarska vlada kljub prizadevanju večine članic OZN odklanja ta obisk, češ da še ni čas zanj.

Večraj se je vrnil iz New Yorka v Beograd državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popović, ki je vodil našo delegacijo na generalnem zasedanju OZN.

KRATKO TODA ZANIMIVO

KOROŠKI PEVCI V KRANJU

V nedeljo, dne 9. decembra ob 16. uri bo v dvorani kina »Storžič« koncert združenih pevskih zborov »Gorjanci« in »Bilke« iz Kotmari vasi in Bilčova iz Slovenske Koroške pod vodstvom osrednjega pevovodje Slovenske prosvetne zveze Koroške tov. Pavla Kernjaka. — Zbora bosta izvajala številne slovenske koroške pesmi.

TRIJE OBRATI ŽELEZARNE JESENICE DOSEGLI LETNI PLAN

Konec novembra so dosegli letni družbeni plan obrati: jeklovlek, težka proga ter sivo in jeklovarna Železarne Jesenice. Predvidevajo, da bo podjetje izpolnilo družbeni plan ob koncu leta s 100,2%. U.

GRAFIK BOJAN GOLJJA RAZSTAVLJA V KRANJU

Med likovne umetnike, ki razstavlja svoja dela v Prešernovem muzeju v Kranju, se je tokrat uvrstil z razstavo grafike in risb akademski slikar Bojan Goljja. Razstava je bila odprta v četrtek 29. novembra. Razstavljenih je 37 del, kjer so zastopani lesorez, litografija, akvatinta, risba in jedkanica. — Razstava bo odprta do 15. decembra.

PREPREČILI SO POŽAR

V nedeljo zvečer je pisk sirene pozval kamniške gasilce k pripravljenosti. Šest minut za tem je gasilski avto že odpeljal proti Mekinjam, kjer je izbruhnil ogenj pri posestniku Rutarju. V svinjski kuhinji so kurili pod kotlom in zaradi prekratke dimne cevi pa se je vnela streha. Ogenj je k sreči zapazil sosed, zato so domači in sosede lahko omejili požar. Gasilec ni bilo treba poseči vmes. Nevarnost je bila velika, ker sta poleg kuhinje skedenj s senom in hiša. Če bi ne bilo srečnih okolištin, bi številna Rutarjeva družina z desetimi otroci ostala brez strehe. Veliki požar v Vodčah in preprečen požar v Mekinjah nas opominjata k večji previdnosti pri kurjenju pod kotli.

V ČESNJIJSKI ZAKLJUČEN GOSPODINJSKI TEČAJ

Na gospodinjstve republike so v Česnjici zaključili gospodinjstvi tečaj, ki ga je organizirala tamkajšnja kmetijska zadruga. Žene in dekleta so se marsikaj koristnega naučile in bodo pridobljeno znanje s pridom uporabile.

ALI JE MLEKA RES PREVEČ? V ospredju stanovanjske in šolske težave

Treba bo modernizirati in povečati gorenjske mlekarne, hkrati pa tudi izboljšati njihovo poslovanje

Kratek zapis na rob: »Kam z mlekom«, ki je bil objavljen v 93. številki »Glasa Gorenjske«, je sprožil med kmetijskimi strokovnjaki in tudi v javnosti živahno polemiko. Od upravniške mlekarne ing. Mome Stambolice smo dobili naslednji odgovor:

»Res je, da je proizvodnja mleka na območju Zadrzne mlekarne in zadnjih letih občutno narasla. Za to je več vzrokov. K temu je pripomogla selekcija domačih krav, boljša prehrana in vsekakor stimulativna odkupna cena mleka. Tako je bila n. pr. odkupna cena mleka v letošnjem letu od 23,25 do 25,69 dinarjev franko kmetijska zadruga. Prodajna cena svežega mleka pa je 30 dinarjev za liter. To je tudi najnižja cena svežega mleka v industrijskih mestih v vsej državi. In poleg tega je to visoka cena z ozirom na plače uslužbencev in delavcev. Zaradi tega je potrošnja svežega mleka v našem mestu res premajhna.

Kranj, Tržič in Golnik oskrbuje naša mlekarne. Dnevna poraba znaša od 5300 do 6500 litrov. Mlekarne je v poletnih mesecih, ko je poraba svežega mleka najnižja (5300), odkupovala od 13.000 do 16.000 litrov mleka dnevno. Pomeni, da je mlekarne imela dnevno približno 8000 — 11.000 litrov preveč mleka. Če bi znižali prodajno ceno mleka za 1 dinar, ne bi potrošnja mleka bistveno narasla.

Pisce članka nadalje ni bil dobro obveščen o prodaji svežega mleka v Beograd. Dogovarjali smo se, da bomo prodajali približno 2000 litrov mleka po 34 dinarjev franko Ljubljana. Prevozni stroški mleka bi znašali okrog 1 dinar za liter mleka. Do realizacije tega dogovora pa sploh ni prišlo.

Torej kam z mlekom? Mlekarne je prisiljena predelovati vse viške mleka v različne mlečne proizvode. Zdaj se pa pojavlja velik problem. Strojni park mlekarne ne ustreza za tako veliko predelavo. Zato bo najboljša rešitev osposobiti Zadržno mlekarne Kranj, da lahko predela vse razpoložljive količine mleka in zagotovi proizvajalcem odkup vseh količin mleka.

Nedvomno je problem dosti obsežnejši, kot je bil prikazan v kratkem obrobem zapisu. Prvi članek je imel bolj namen opozoriti na zadevo širši krog javnosti. Vprašanje je namreč, če je mleka res preveč? Če upoštevamo, da porabi povprečno vsak prebivalec v Kranju samo četrta litra mleka na dan, na Jesenicah pa celo dva decilitra, potem res ne bi smeli govoriti o »mlečni hiperprodukciji«. Razmišljati bi morali le nekoliko bolj, kako povečati potrošnjo mleka, ki se ga na primer popije mnogo manj kot alkoholnih pijač.

Potrošnja mleka bi se povečala ob povečanju kupne moči prebivalstva. S tem se vsi strinjamo. Nadalje se to potrošnja povečala sorazmerno s priazdevnostjo pri vzgoji ljudi, da namerstjo alkoholnih pijač pijejo več mleka. (Ta akcija odlično uspeva n. pr. v skandinavskih deželah.) Potrošnja bi bila prav tako večja, če bi bilo vedno na razpolago dovolj različnih mlečnih izdelkov.

Vse te elemente, ki bi lahko mnogo pripomogli, da se reši problem »mlečnih presežkov«, pa premalo upoštevamo. Kar začnemo pri ceni mleka. Mar je res tako nepomembno, če bi na pr. znižali sedanjo ceno za dinar? Menimo, da ne. Predvsem bo treba enkrat vendarle upoštevati dinar kot začetek milijona. Se važneje pa je, da bi pocenitev — vseeno če samo za dinar — psihološko ugodno vplivala na potrošnike, v času, ko je posebno za kmetijske pridelke postalo že nekakšno pravilo, da se samo dražijo.

Nemogoče je pričakovati rešitve izključno od napovedanega povečanja plač. Potrošnja mleka se bo sicer prav gotovo povečala, toda ob upoštevanju, da proizvodne možnosti še zdaleč niso izčrpane, bo to spet le začasna rešitev. Danes kmetje v Poljanski in Zgornjesavski dolini že javno sprašujejo (glej članek »Kaj so sklenili na kmetijskem posvetovanju v Gorenji vasi«, »Glas Gorenjske« št. 89, 9. novembra 1956), kaj je z odkupom mleka. To vprašanje bo slej ko prej zahtevalo odgovor. A kakšen naj bo ta odgovor, če bo mleko po sedanjih cenah ostajalo? Vsekakor: nižje cene!

Obdržati ceno mleka na sedanji ravni, bo pomenilo obdržati obseg in način proizvodnje mleka v sedanjih okvirih. Kmetijski strokovnjaki trdijo, da mleko ostaja predvsem zato, ker ni kvaliteto. Kazalo bi zato bolj prilagoditi odkupne cene mleku. Razpon dveh in pol dinarjev je gotovo premajhen, da bi vzpodbujal h kakovostni proizvodnji. Obenem pa bi bilo nemara dobro razmišljati tudi o tem, če ne bi bilo morda le primerno za povečanje potrošnje, uvesti tudi dvojno prodajno ceno za mleko.

Malo je storjenega tudi glede propagande za povečano potrošnjo mleka in mlečnih proizvodov. Trenutno imamo pri roki le podatke od predlanskega leta in ti nam povedo, da so na pr. Kranjčani v 1954. letu izdali za alkoholne pijače 110.221.000 dinarjev, za

mleko pa le okoli 30 milijonov ali skoraj štirikrat manj.

Vzporedno s tem nastaja tudi vprašanje povečanja izbire mlečnih izdelkov. Da bi se to doseglo, pa bo treba predvsem razširiti in modernizirati obstoječe mlekarne. Iz Loke smo dobili s tem v zvezi naslednji dopis:

KDO JE KRIV?

2736 kg POKVARJENEGA SIRA V MLEKARNI KZ ŠKOFJA LOKA
»Komisija za pregled gospodarskih organizacij, ki se bavijo s predelavo in prodajo prehrabnih artiklov v Škofji Loki, je pregledala poslovanje in delo v mlekarni KZ ter ugotovila precejšnje nerednosti, za katere bo treba poiskati krivca in razmere v mlekarni temeljito popraviti. Prostori so premajhni in kapaciteta v mlekarne ne zadošča za predelavo 6500 l mleka dnevno, ampak le za 2500 l. Zato bo v interesu ljudskega zdravja treba znižati dnevno proizvodnjo na obstoječe možnosti, ali pa misliti na gradnjo nove mlekarne, ki bo v stanju predelavati vedno večje količine mleka.

Komisija je ugotovila, da je ves sir sumljiv vrednosti in kakovosti, zato se je odločila, da ga razreže in komisijsko pregleda. Po pregledu je izločila iz prometa 1799 kg polmastnega sira in 937 kg polnomastnega. Skupna ugotovljena škoda znaša 1.055.642 din.

Nastalo škodo pripisuje komisija predvsem dejstvu, da je bila mlekarne preobremenjena, dalje slabim kemikalijam za sirjenje pa tudi pomanjkljivi kontroli mleka. Zaradi ve-

like količine predelanega mleka v sir je nastopilo tudi pomanjkanje prostorov za skladiščenje sira in zorilnic zanj. Sir je bil naložen drug na drugega, kar je onemogočalo kontrolo. Polovico odgovornosti za nastalo škodo pa pripisuje komisija tudi upravi oziroma komercialni zadrugi, ki iz neznanih razlogov ni hotela znižati cene sira pred pokvaro. To je storila šele nekaj dni pred prihodom komisije, in sicer za 20 dinarjev za kg. Komisija je dalje ugotovila, da je moral vsak kmet, ki je mlekarne prodal svoje mleko, obvezno vzeti pri obračunu 2 kg sira, tudi pokvarjenega, kar je inšpekcijska ugotovila na terenu. Zadruga ni dajala kmetom pregledanega sira, temveč je dovoljevala kmetu, da si sir izbere sam in s tem prevzame odgovornost za eventualna obolenja v družini.

Ze v dopisu pa je poudarjeno tudi, da je prišlo do škode v veliki meri po krivdi uprave, ker je trmasto vztrajala na starih cenah. Treba bo torej hkrati z razmišljanjem o razširitvi mlekarne-predelovalnih obratov, misliti tudi na izboljšanje komercialne službe. Drug primer slabega dela komercialne imamo v Tržiču, kjer potrošniki več kot teden dni niso mogli dobiti surovega masla, čeprav ga na Gorenjskem ravno ne primanjkuje.

Razprava o tem, kam z mlekom, je prav gotovo pozitivna. Kaže namreč, da se tudi tržišče kmetijskih pridelkov polagoma ustaljuje. Tudi tu je že začela borba za vsak dinar. To pa je najbolj zanesljiva pot za dvig življenjske ravni delovnega človeka.

ZELIMO VAM VSO SREČO NA VAŠI ŽIVLJENSKI POTI!

Vendar pa nesreča ne sveti pred seboj in nas obišče nepovabljen. Prav je torej, da mislimo tudi na lake temne dneve. Tedaj hudo prav pride kak dinar, ki omili vsaj denarne skrbi.

Zato je »Glas Gorenjske«, kljub temu, da je večina drugih časopisov zaradi višjih zavarovalnih premij odpovedala zavarovanje svojih naročnikov, ne le obdržal to zavarovanje, marveč je ob začetku letošnjega leta sklenil z Državnim zavarovalnim zavodom Slovenije novo pogodbo, po kateri je

POVEČANA ZAVAROVALNINA NAROČNIKOV:

za primer 100% invalidnosti od prejšnjih 20.000 na 40.000 din; za primer smrtne nezgode pa od prejšnjih 10.000 na 20.000 din. Pogoj: plačana vsaj mesečna naročnina, ki znaša 50 din. Letos je DOZ izplačal zavarovalnino 7 našim naročnikom.

Naročite se na poltednik »Glas Gorenjske«, ki redno izhaja ob petkih na osmih, ob ponedeljkih pa na štirih straneh!

Zasedanje komisije Združenja železarn na Jesenicah

Pretelki ponedeljek in torek je zasedala na Jesenicah Stalna komisija za vzdrževanje obratov pri Udruženju jugoslovanskih železarn. Poročilo sta podala predsednik ing. Vinko Čizman in ing. France Vilman. Izmenjava mnenj med posameznimi člani komisije bo mnogo pripomogla k enotnemu vzdrževanju obratov in preventivnim ukrepom. Člani komisije so si ogledali tudi posamezne obrate jeseniške železarne ter se živo zanimali za delovni proces ter vzdrževanje obratov.

Za Dan republike v novih prostorih

Lani je tovarna usnja »UTOK« v Kamniku proslavila Dan republike z otvoritvijo novega tovarniškega objekta, v katerem so urejene lužnice. Letos je dokončala dela pri ureditvi novih upravnih prostorov v prvem nadstropju novega poslopija ob Usnjarski cesti in skupno z lužnico tvori zaključek tovarne proti Novemu trgu. Pisarne in drugi upravni prostori so razvrščeni po vsem prvem nadstrop-

ju. Tudi glavni vhod v tovarno iz Usnjarske ulice je že zgrajen, dokončno pa je zdaj izravnano in urejeno cestišče ob tovarni. S tem je tudi mesto mnogo pridobilo v zunanem izgledu.

V Tržiču razpravljajo o družbenem upravljanju

Komisija za družbeno upravljanje pri Občinskem odboru SZDL v Tržiču je pred dnevi sklicala obširen posvet, na katerega je povabila zastopnike delavskih svetov, upravnih odborov in sindikalnih podružnic tržiških podjetij ter direktorje. Posveta se je kljub osebnim vabilom udeležil en sam direktor, vsi drugi so iz nerazumljivih vzrokov izostali. Predsednik delavskih svetov in upravnih odborov so poročali o delu samoupravnih organov v posameznih podjetjih. Ob koncu so udeleženci posvetovanja sklenili, da bodo sindikalne organizacije nemudoma začele s predavanji o družbenem in delavskem upravljanju, v podjetjih pa se bodo lotili tudi analitičnega ocenjevanja delovnih mest, pri čemer bo potrebna medsebojna pomoč.

J. V.

ODMEVI naših člankov • • •

NEČLOVEŠKI ODNOS DO UČITELJICE

V 93. številki našega lista z dne 23. novembra smo objavili članek pod naslovom: »Nečloveški odnos do učiteljice — Učiteljica v Križah mora zaradi nerazumevanja zmrzovati v nezakurjeni sobi«.

Ko smo se predvčerajšnjim pozanimali, ali je zadeva krenila na bolje, smo izvedeli, da je učiteljica v Križah dobila drugo sobo, kjer bo imela vse pogoje za nemoteno delo.

AVTOBUS KRANJ—KAMNIK

Zavzemali smo se tudi za avtobusno zvezo Kranj—Kamnik. O tem smo v 89. številki našega lista z dne 9. novembra letos objavili tudi kratek »Zapisek na robu«.

Zvedeli smo, da je podjetje »Transportist« iz Škofje Loke vpeljalo 3. decembra redno avtobusno zvezo, za sedaj le enkrat na dan. Avtobus odhaja iz Kranja ob 6.15, vrača se pa iz Kamnika ob 12.40 uri.

Avtobus vozi iz Kranja skozi Senčur, Visoko, Cerklje, Zg. Brnike, Lahovce, Moste v Kamnik.

Na tiskovni konferenci, ki jo je sklical Občinski ljudski odbor Jesenice, smo zvedeli nekatere podatke o razvijanju komunalnega ter delavskega in družbenega upravljanja, hkrati pa tudi najbolj zgoče probleme jeseniške občine.

Sveti in drugi družbeni organi ljudskega odbora omogočajo izdatnejše vključevanje ljudskih pobud in naglejše reševanje problemov. Tudi sodelovanje delavskih svetov z ljudskim odborom se je letos dokaj okrepilo, ker organi delavskega upravljanja začnajo kazati večje razumevanje za kompleksno urejanje problemov v občini, ki vplivajo tako na proizvodnjo kakor tudi na lokalni standard. To zlasti velja za železarno in za železnico.

Pri izboljševanju lokalnega družbenega standarda pa se bo treba marsičesa odločneje lotiti. Na Jesenicah hude primanjkuje nekaterih obrti (kleparstva, inštalaterstva, kovaštva, precizne mehanike itd.). Letos je železarna izločila iz svojih vzdrževalnih obratov pleskarstvo; z njeno pomočjo je občina nato osnovala pleskarsko in mizarsko obrtno delavnico, kar se je pokazalo ugodno tako za tovarno kot tudi za občino. Zdaj razpravljajo o tem, da bi na podoben način osnovali v občini še nekatere druge obrate, iz dejavnosti, ki v železarni niso neposrednega proizvodnega značaja.

Svetu za komunalne zadeve je ob sodelovanju volivcev uspelo oskrbeti Zgornji Plavž z vodo. Seveda pa je vodovod na Jesenicah še vedno neurejen problem.

Na Jesenicah potrebujejo tudi mlekarne, pekarno, kopališče. Tudi tržnice še nimajo, deloma zaradi lastne premajhne samoiniciative.

Trgovski lokalni so zgoščeni le v nekaterih mestnih okoljih, od ponekod drugod pa mora gospodinja, ki ji, recimo, zmanjka kvasa, v trgovino, ki je 10 minut daleč. Na Občinskem ljudskem odboru so zato sprejeli načelo, da je treba v prihodnje pri vsakem novem stanovanjskem bloku urediti tudi ustrezne lokale. Potrošniški sveti pa bi ob nekoliko močnejši prizadevnosti lahko dosegli več uspehov, kakor jih lahko pokažejo zdaj.

V Kamniku bodo začeli zbirati gradivo za zgodovino NOB

Občinski odbor Zveze borcev v Kamniku je te dni razpravljaj o zbiranju podatkov in dokumentarnega gradiva ter preverjanju belež iz narodnosvobodilnega boja. To naj bi bil začetek priprav za zgodovino narodnosvobodilne borbe. Ker imajo mnogo gradiva iz omenjenega časa še zasebniki, se je odbor obrnil na prebivalstvo, naj da na razpolago vso dokumentacijo, da bi bila zgodovina

JESENICE IMAJO ŽE 17.000 PREBIVALCEV

Stanovanjska poslopja zdaj po za slugi organov družbenega upravljanja mnogo bolje vzdržujejo kakor prej. Stanovanjska stiska pa je na Jesenicah huda. Med vojno so zaradi bombardiranja izgubili okrog 100 stanovanj, medtem ko se je povečalo samo število delavcev v železarni od predvojnih 3500 na sedanjih 6700. Jesenice imajo že 17.000 prebivalcev. V primeri s prejšnjimi leti sistematičnejše pritekajo sredstva za gradnjo stanovanj, odkar je bil uveden 10% stanovanjski prispevek od plač, vendar pa tudi s pomočjo tega sklada še ni moč zadovoljivo odpravljati stanovanjske krize. Da bi le-to v glavnem odpravili, bi morali 10 let zaporedoma zidati letno od 150 do 190 stanovanj, kar bi stalo pri sedanjih cenah vsaj od 300 do 360 milijonov din letno, medtem ko znaša letošnji stanovanjski sklad v občini le okrog 150 milijonov din. Zato je slišati predlog, naj bi dajali za gradnjo stanovanj tudi po nekaj odstotkov od vrednosti industrijskih investicij. Stanovanjska stiska namreč ni le komunalno-socialni, marveč hkrati tudi gospodarski problem, saj gre za nastanitev zadostne delovne sile, ki naj omogoči nemoteno obratovanje podjetij.

MAR RES GROZI ŠE ČETRТА IZMENA V SOLAH?

Higijske razmere v solah so letos dokaj uredili. Hud jeseniški problem pa je pomanjkanje šolskega prostora. Zdaj je na Jesenicah 100% več šolskih otrok kot pred vojno, razen tega pa so Jesenice dobile po vojni popolno gimnazijo, kar pomeni še okrog 160 dijakov (iz višjih gimnazijskih razredov) več kot pred vojno. Ze letos so bili prisiljeni uvesti tretjo izmeno popka, nič pa še ne vedo zanesljivo, kam bodo s prirastkom učencev pridovali jesen. Mar res grozi še četrta izmena? Računajo pa, da bodo v prihodnjih letih razbremenili šole sredi mesta, ko bo uspelo zgraditi osemletko na Plavžu. Pomanjkanje stanovanj pa otežkoča tudi sistematičnejšo kadrovsko politiko v prosvetnih krogih.

z-k

Štiri jeseniške odlikovanke

Dne 23. novembra je predsednik ObLO Jesenice Maks Dolinar izročil v počastitev Dneva republike odlikovanja štirim zaslužnim jeseniškim ženam. Red dela III. stopnje sta prejeli babica Helena Verdnic in zdravnica dr. Tatjana Zalokar, medaljo dela pa direktorica jeseniške podružnice Narodne banke Zdravka Ramovž in referentka za socialno skrbstvo pri ObLO Anka Vergl.

Ena izmed odlikovank, Helena Verdnic, je stara že 79 let. Babiške posle opravlja že od leta 1912. Letos je šla sicer v pokoj, vendar kdaj pa kdaj še skoči pomagat tej ali oni porodnici. »Saj ne morem odreči, ko pa me prosijo!« pravi. V 43. letnem babiškem delovanju je prinesla na svet točno 5500 otrok, zadnjega pred kakim tednom dni. Sivolasa babica Helena Verdnic se lahko postavlja tudi s tem, da smrt ni mogla zamahniti s koso nad nobeno izmed tisočev porodic, ki jim je pomagala tov. Verdnic.

Mladina z Brnikov se zanima za kmetijsko-gospodarske šole

Na volitve v osnovne organizacije LMS se pripravljajo tudi mladina z Brnikov. Pred kratkim so na sestanku, po poročilu predsednika Lojzeta Kalinška, razpravljali o bodočem delu. Mladina se je zanimala tudi za kmetijsko-gospodarsko šolo, ki bo v zimskih mesecih v Cerkljah. Samo tokrat se je prijavilo za šolo 18 kmečkih fantov in deklet.

Novo izvoljeni komite je sklenil, da mora v prvi vrsti poživiti delo aktivov, kjer sedaj ni opaziti posebne razgibanosti. Želja vseh je bila, da bi jim občinski ljudski odbor Cerklje dodelil parcelo splošno-ljudskega premoženja, ki bi jo uporabljali za razne poizkuse. Sklenili so tudi, da bodo skušali v svojo organizacijo vključiti čim več novih članov; pri nadaljnjem delu pa si želijo več pomoči s strani občinskega komiteja LMS.

—še

BELEŽKA

KAKO JE S KONCERTI V ŠKOFJI LOKI?

Podobne koncerte kot v Kranju prireja Koncertna direkcija iz Ljubljane po vseh večjih krajih Gorenjske, tudi v Škofji Loki. Na prvem koncertu v novembru so koncertirali sopranistka Vanda Gerlovičeva, tenorist Drago Čuden in basist Zdravko Kovač, pri klavirju pa je bil Pavel Sivic. Na drugem koncertu, ki bo 10. t. m. z naslovom »Koncert pesmi, arij in skladb za violo«, pa bodo sodelovali: altistka Elza Karlovac, baritonist Samo Smerkolj, violonist Srečko Zalokar in pianist Ciril Cvetko. Zamisel koncertne direkcije za poglavitno glasbene kulture na podeželju je sijajna, zato pa je tembolj nerazumljiv odnos občinstva do koncertov. Na prvem koncertu v Loki je bilo le 130 poslušalcev in na Jesenicah ni bilo nič bolje. Tisti, ki so bili, so bili zelo zadovoljni, človeku pa je žal za tiste, ki jih ni, kajti poljuden, pester koncertni spored bi jim sčasoma pomagal, da bi z užitkom poslušali »resnejšo« - »dolgočasno« glasbo. Ločani se zelo radi ponašajo za glasbeno kulturo, morda jih bo ponekdaj koncert vendarle zdramil.

K. J.

Uspehi gorenjskih podjetij

NOV STROJ ZA BREZKONČNO VULKANIZACIJO V »SAVI«

Med pridobitvami kolektiva Tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« v tem letu vsekakor zavzema najvažnejše mesto stroj za brezkončno vulkanizacijo ali kratko »roto-cure«.

Nad 80 ton težki stroj, uvožen iz Anglije, so zaradi prihranka deviz montirali s lastno montažno skupino. — Montaža je popolnoma uspela. Angleski strokovnjak, ki je pregledal stroj pred spustitvijo v pogon, je bil presenečen spričo preciznega dela naših monterjev. Pripadajoči stroj za konfekcijo transportnih trakov pa so vkljub njegovi velikosti izdelali kar doma.

Tako je popolnoma usposobljen prvi stroj v Jugoslaviji za proizvodnjo in kontinuelno vulkanizacijo transportnih trakov, sila potrebnih rudarstvu in industriji.

Že v prvem letu bodo v »Savi« s pomočjo tega stroja izdelali 10.000 m

transportnih trakov od 450—12000 mm širine. Možno pa je, da bodo te kapacitete še delno povečali. S to proizvodnjo bo naše gospodarstvo kmalu osvobodilo uvoz tega za mehanizacijo

industrije in rudarstva tako važnega proizvoda, za katerega smo v preteklem letu plačali inozemskim tovarnam kar 386.000 dolarjev.

Z omenjenim strojem bo moč proizvajati tudi nekatere izdelke za široko potrošnjo, kakor n. pr. zelo okusna, praktično in higiensko gumo za tla (terra-gome).

S. K.

ŠKOFJELOŠKI »MOTOR« IZDELUJE HLADILNE NAPRAVE

Podjetje »Motor« v Škofji Loki je edino podjetje v Sloveniji, ki je začelo izdelovati razen drugega tudi hladilne večjih kapacitet in hladilne naprave.

Njihova proizvodnja hladilnih naprav je že tako velika, da lahko zadostijo trenutnemu povpraševanju kupcev.

Sedaj izdelujejo hladilne omare vse-

bine 1500 litrov, moderne oblike, z notranjim osvetljenjem ter s popolnoma avtomatično regulacijo temperature. Izdelujejo in montirajo pa tudi razne hladilne naprave, primerne za bošnice, trgovska podjetja z živili in gostinska podjetja.

V načrtu za prihodnje leto predvidevajo tudi proizvodnjo raznih hladilnih pulov in vitrin, brez katerih si ne moremo misliti sodobno urejene trgovine. Za te naprave vlada na tržišču veliko zanimanje.

Razen gasilske opreme, ki je znana široko po naši državi, izdelujejo tudi brusilno in polirne stroje. V letošnjem letu so začeli izdelovati nove tipe teh strojev, ki jih prej v naši državi nismo izdelovali.

Kako kvalitetni so njihovi izdelki, priča zanimanje inozemskih trgovcev. Letos, ko je podjetje šele začelo izvažati, je prodalo večje količine strojev v države Latinske Amerike, na Bližnji Vzhod, v Burmo, posebno v zadnjem času pa v Švico. Za nabavo njihovih izdelkov pa se zanimajo tudi v državah vzhodne Evrope ter v Nemčiji; podjetje računa, da bo tudi v te države uspelo plasirati svoje izdelke.

Letos je podjetje začelo v svoji li-

varni odlični razne izdelke iz strojne

litine ter barvnih kovin ter tako nudi

sorodnim podjetjem usluge in jim po-

maga pri uresničevanju njihovih pro-

izvodnih načrtov.

V podjetju »Kamnik« so rešili vprašanje zaposlitve obolelih

Ob pregledu dela in uspehov v preteklem letu lahko ugotovimo, da so kamniške tovarne posredovale potrošnikom mnogo praktičnih predmetov za široko potrošnjo. V tem prednjači tovarna »Titan«, katere izdelke smo občudovali na razstavi izvoznih predmetov.

Tudi podjetje »Kamnik« je razširilo proizvodnjo. Osnovale je pirotehnični oddelek, v katerem proizvajajo okrog 50 predmetov, od pasjih bombic, bengalskega ognja, raket in petard do raznih minerskih potrebščin, ki jih

zlasti cenijo naši rudarji. Med njimi so se posebno uveljavile v rudarstvu zažgalne palčke, s katerimi se prižiga netilna vrvtica. Palčke gorijo z zelo močnim plamenom točno eno minuto in zanesljivo vžgo vsako netilno vrvtico, kar z vžgalnikom in vžgalnicami ni bilo vedno zanesljivo. Z uporabo zažgalnih palčic bodo preprečene vse nesreče, kar jih je bilo do zdaj v rudnikih zaradi prižigavanja. Tudi za potrebe državnih železnic je podjetje »Kamnik« začelo izdelovati velike voščene bakle, ki gorijo po osem ur.

Posebno cenjen izdelek pa so nove čudežne svečke za novoletno jelko, ki gorijo s svetlim plamenom.

Podjetje »Kamnik« je z ustanovitvijo pirotehničnega oddelka rešilo problem zaposlitve obolelih članov kolektiva, katerim je s tem zagotovilo lažje delo.

Z.

Progo od avstrijske meje do jeseniške postaje bodo elektrificirali že do konca leta

Po podatkih iz jeseniške občine bodo progo od Karavanskega predora do jeseniške postaje dokončno elektrificirali že do konca letošnjega leta. Na jeseniški postaji bodo v ta namen uredili dva tira.

Z.

KZ Kamnik bo začela gojiti črni ribez in maline

Kmetijska zadruga Kamnik ima na svojem posestvu v Godiču tudi drevnisko, ki zavzema nad 1 ha površine. Lani so iz drevnice dalj vsakemu članu po tri drevesca brezplachno, okrog 2400 pa so jih prodali. Zgajajo v drevnici še 7750 enoletnih in 3157 dvoletnih sadik. Ko bodo drevnice izpraznili, ne bodo več sadili sadnega drevja, ker je medtem že velika drevnica v Kamniku začela vzgajati toliko sadik, da zadostijo za ves severozahodni del Slovenije. V opuščeni drevnici v Godiču bodo zato začeli gojiti črni ribez in maline. Zemljišče je zelo ugodno, posebna prednost pa je še v tem, da je ograjeno z visoko žično ograjo.

Z.

„KAJ ZATO, ČE...“

Pred dnevi sem v vlaku prisluhnil pogovoru dveh starejših možakarjev. Samo tako, mimogrede...

»Ti, Jaka, veš, zadnjič na občnem zboru naše sindikalne podružnice sem slišal, da daje država težke milijarde za socialno zavarovanje,« de Miha.

»Pa ti to verjameš?« mu vskeči ta v besedo.

»Ja, kako bi rekel, verjamem. Če pomislim samo, koliko sem jih že jaz stal... Veš, celo kopico boleznij sem si nakopal v teh dvaintridesetih letih garanja.«

»No, milijone že, Miha, ampak milijarde! — Tale bo pa bosca.«

»Pa poslušaj, povedal ti bom nekaj števil, upam da sem si jih takrat prav zapomnil. — Tisti tovariš, ki nam je o tem govoril, je dejal, da je pri nas 113.000 uveljavljen pokojnin in okoli 180.000 ljudi, ki prejemajo invalidnino. Kje pa je še bolezensko zavarovanje, zdravljenje v zdraviliščih in kaj ti jaz vem še vse.«

»Ze, žek, odvrne Jaka že bolj umirjeno.

»Kaj te bom prepričeval. Raje ti bom povedal neko resnično zgodbo, pa si sam ustvari sodbo o tem.

— Poznam ključavničarja — je začel Miha, — ki mi ni niti prijatelj, niti sovražnik. Dober ključavničar je, sposoben in če hoče, tudi delaven. To vem. Če mi je kaj narobe hodilo, sem ga za kako stvar pobaral in mi je prav rad »na črno« naredil. In to, dobro naredil!

No, pa se je spomnil, da bi bilo zelo lepo (še bolj pa koristno), če bi bil malce »bolan«. Na videz res zgleda slaboten in bolehen, toda vsi pravijo, da je zdrav kot denar. — In res. Zbolel je. Hodil je k zdravniku, vedno k drugemu in tako so mu podaljševali bolezenski dopust od štirinajst na trideset dni, potem je dobil še mesec dni zraven, pa še dvakrat po štirinajst dni po vrhu. V celem je bil doma kar tri mesece. — In kaj je delal medtem, kaj misliš? —

»Kaj?« vpraša Jaka in se z radovednostjo zazre v Miho.

»Delal je, delal, ne, garal je, ti rečem. Veš, doma ima majhno delavnico, pa po malem sušmari.

Delal je, ti pravim, po deset, dvanaest in tudi šestnajst ur dnevno. Ne vem, s kom se je bil domenil, da mu bo naredil majhno stružnico. Te tri mesece pa mu je bilo ravno dovolj, da jo je »scimpral«. V tem času pa se je doma nabralo vse polno praškov in zdravil, ki je hodil ponje v lekarno in jih ni uporabljal...

Ja, kje sem že nehal? — Saj res. Mar veš, koliko je zaračunal stružnico? Gotovo ne moreš uganiti. Nič več in nič manj kot 225.000 dinarjev...«

»Beži no, Miha, ne pretiravaj!« krine Jaka v pripovedovanje zavzetega Miho in malomarno zamahne z roko, kot bi hotel še bolj prepričevalno dokazati, da tega ne verjame.

»Prmejduš, Miha, to drži. Saj o tem govorim vsa soseska. Vsi vedo to!«

»In zakaj ga ni nihče prijavil tovarni ali pa socialnemu zavarovanju, če je že tako,« se kar naenkrat razhudi Miha.

»Kdo neki si le upa ali se hoče zameriti!«

Za hip sta obmolnila.

»Ja, enostavno res ni, ampak...« povzame spet Jaka in se nato zagleda v neko točko na umazanih tleh, potem pa bolj v sebi, kot Miho, zamrmra: »Sedaj si pa zamisli, Miha, da je takih ljudi nekaj sto ali tisoč v državi...«

— — —

Koliko jih je? Ve kdo povedati? — Jaz ne! Vem pa za marsikaterega, ki pravi: »Kaj zato, saj stroške tako in tako poravnava socialno zavarovanje!« In od kod denar socialnemu zavarovanju?...

I.A.

Z OBČNEGA ZBORA DRUŠTVA UCITELJEV IN PROFESORJEV NA BLEDU

Prosvetni delavci bodo nudili strokovno pomoč delavskim seminarjem

Ob polnoštevilni udeležbi je bil pred dnevi na Bledu občni zbor Društva učiteljev in profesorjev blejske občine. Po uvodnih poročilih o delu, uspehih in neuspehih so udeleženci spregovorili o nekaterih drugih zadevah. — Čeprav se upravni odbor ni redno sestajal, je bilo delo članov vendarle zadovoljivo. Na konferencah in raznih posvetovanjih so veliko razpravljali o šolski reformi, o samoupravljanju šol, sestajali so se tudi v strokovnih aktivih in se pogovarjali o medsebojnih izkušnjah. Zadovoljiva je bila tudi povezava z Občinskim sindikalnim svetom, katerega člani so redno spremljali delo društva učiteljev. Da bi bilo sodelovanje še uspešnejše, so na občnem zboru izvolili svojega stalnega zastopnika v odbor Občinskega sindikalnega sveta. Razgovarjali so se tudi o strokovni pomoči delavskim seminarjem, ki jih bo krajevni svet prirejal v zimskem času.

Tudi o nekaterih splošnih problemih so razpravljali; predvsem o velikem številu brezposelnih, zlasti žena. Ker je Bled sezonski kraj, je to do vprašanje težavno predvsem pozimi. — Večjo skrb bi bilo potrebno v bodoče posvetiti usposabljanju domačega gostinskega kadra. Za tečaje, ki jih prireja Gostinska zbornica, se prijavlja preveliko kandidatov, medtem ko je za oblačilno in šiviljsko stroko izredno zanimanje. Zavoljo prevelikega števila teh obrtnikov mnoge kvalificirane šivilje in vajenci oblačilne stroke ne morejo dobiti zaposlitve. — Druga težava pa je v tem, da večina hoče biti zaposlena v bližini doma.

Končno je občni zbor z zadovolj-

stvom sprejel predlog Okrajnega ljudskega odbora Kranj, naj bi se doba visokošolskega študija štela v pokojninski staž, ter sprejel sklepe o strokovni pomoči delavskim seminarjem, večji pozornosti pri usmerjanju mladine v poklice in drugo.

J. B.

ŠPORT

Eno dozda največjih prijateljskih strelskih tekmovanj v Jugoslaviji

Okrajni strelski odbor Zaječar iz Srbije je v počastitev državnega praznika organiziral do sedaj edinstveno prijateljsko strelsko tekmovanje Jugoslavije, da bi v istem času tekmovali strelci vseh naših republik na svojih streliščih. Tekmovali so z vojaškimi puškami od 300 možnih krogov. Slovensko ekipo sa na tem tekmovanju zastopali gorenjski strelci, ki so tekmovali v Trzinu. Strelci iz vseh republik razen Makedonije, so streljali pod svojim povprečjem, kar je tudi razumljivo, če pomislimo, da je v južnih republikah precej snega in hud mraz. Rezultati Makedoncev je dvomljiv. Na Gorenjskem je v času tekmovanja padal hud dež z vetrom. O rezultatih tekmovanja so bili medsebojno teletografsko povezani, tako da je bil že po nekaj urah znan rezultat vsem tekmovalcem. Vrstni red tekmovanja: 1. »Bitola« Makedonija z 914 krogi, 2. Priština, 782, 3. »Kranj« Slovenija 776 krogov, nato slede: »Plevlje« Črna gora 757 krogov, »Zaječar« Srbija 735, »Bhač« Bosna 713, »Osijek« Hrvatska 705 in »Zadar« Hrvatska 683 od 1500 možnih krogov. Najboljši posamezniki: 1. Staso Mitrovski Makedonija 190 krogov, Janez Perko Slovenija 165 in Tomovič Črna gora 165 krogov od 300 možnih.

Carman

Veľiko mladinsko športno tekmovanje v Kranju v počastitev praznika

Občinski komite LMS v Kranju je v počastitev državnega praznika organiziral tekmovanje med mladinskimi aktivisti. Najbolje je to tekmovanje organiziral mladinski komite tovarne »Iskra«. Da pa bi poživili tudi delo v ostalih mladinskih organizacijah, so v tekmovanje pritegnili še kranjsko gumarsko šolo, Industrijsko šolo tovarne »Iskra«, mladince »Kovinarja«, tovarne »Tiskanina«, Industrijske šole, mladinski aktiv tovarne »Inteks« in aktiv »Save«. Tekmovanje je trajalo vse dni v novembru v odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju.

Rezultati tekmovanja so naslednji: odbojka — 1. Gumarska šola, slede »Iskra«, »Kovinar« in Industrijska šola »Iskra«. Streljanje z zračno puško: 1. »Tiskanina« s 579 krogi, slede »Iskra« s 442, »Inteks« s 422 in Industrijska šola »Iskra« s 421 krogi od 750 možnih. Namizni tenis: 1. »Iskra«, slede »Tiskanina«, Gumarska šola itd. Šah: 1. »Tiskanina« s 16 točkami, 2. »Iskra« s 14,5 točke, »Sava« 13,5, »Kovinar« 1, »Inteks« pa je ostal brez točke. Tekmovanje je zajelo širok krog mladincev, kar je vsekakor razveseljivo.

Carman

NOGOMET

Tržič : Ločan 2 : 1 (0 : 1)

Pred okoli 500 gledalci je bila v nedeljo v Trzinu nogometna tekma med Ločanom iz Škofje Loke in Trzinom. Čeprav sta se moštvi borili le za pokal Občinskega ljudskega odbora Trzin, je bila tekma slej ko prej prvenstvena značaja. Stara tekmeča tudi tokrat nista razočarala tržiške publike.

Moštvo Ločana — gorenjskega prvaka se je pokazalo kot solidno in enakovredno ljubljansko — primorskemu igrašu. Škoda je le, da je tekma prešla od časa do časa čez dovoljene meje ostrine, za kar je kriv tudi sodnik Cadež, ki je že v začetku izpustil igro iz rok.

Tržiško moštvo je nastopilo v popolni postavi, okrepljeno z Dornikom iz »Mladosti« in Zajkom iz »Krima«.

Ko se bo moštvo še vigralo, lahko v spomladanskem tekmovanju pričakujemo od Trzinu v ljubljansko — primorski ligi še večji uspeh.

ODBOJKA USPEH KAMNICANOV NA REKI

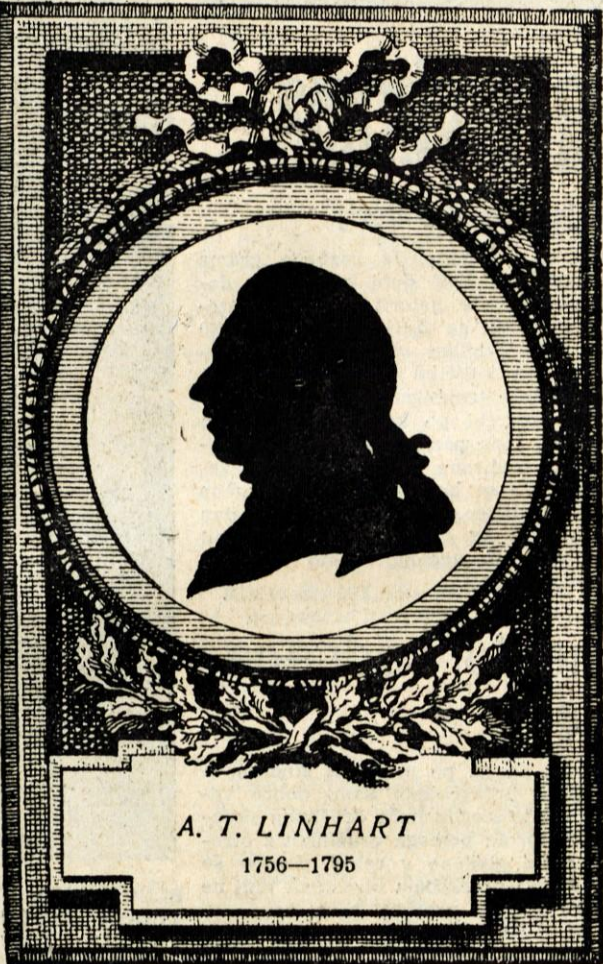
Odbojkarji SSD Kamnik so na tradicionalnem odbojškem turnirju na Reki, ki ga v proslavo Dneva republike prireja vsako leto ladjedelnica »3. maj«, letos že tretjič dosegli prvo mesto med štirimi moštvimi in dobili prehodni pokal v trajno last.

KULTURNI TEDNIK

OB 200-LETNICI ROJSTVA ANTONA TOMAŽA LINHARTA

A. T. Linhart

je bil rojen 11. decembra 1756 v Radovljici. Po očetu je bil češkega, po materi slovenskega rodu. O tem, kako je preživel otroška leta, nimamo podatkov. Ker Radovljica takrat še ni imela šole, se je za vstop v gimnazijo pripravil doma. Leta 1767 je začel obiskovati jezuitsko gimnazijo v Ljubljani in jo leta 1773 končal z odličnimi uspehi. Zlasti se je odlikoval v latinščini, grščini, zemljepis in zgodovini. Zavrženo svojega nagajanja do znanstvenega dela, se je odločil, da stopi v jezuitski red, ker pa je bil red ob koncu njegovih gimnazijskih študij razpuščen, je nadaljeval in dokončal filozofske nauke. 30. septembra 1776 je stopil v cisterjanski samostan v Stični, a po dveh letih razočaran nad samostanskim življenjem izstopil. Mesec dni kasneje je odpotoval na Dunaj, kjer se je posvetil študiju finančnih, policijskih in trgovskih ved. Poleti 1780 se je vrnil v Ljubljano in bil nemalo razočaran, ko je zaman iskal zaposlitve. Šele po letu je dobil delo pri ljubljanskem škofu Karlu Herbersteinu, kjer je urejal škofijski arhiv. Zaradi idejnih nasprotij pa se je razmerje med škofom Herbersteinom in Linhartom zaostrojilo, tako da je bil odpuščen iz službe. Ko se je hotel vrniti na Dunaj, je oktobra istega leta dobil službo kresijskega protokolista. Kljub temu, da ta služba ni bila čisto po njegovem okusu, se je Linhart z vsem prizadevanjem vr-

A. T. LINHART
1756-1795

gel na delo. Po opravljenem izpitu za okrožnega šolskega komisarja je 1786 dobil to mesto. Ker si je gmotno dokaj opomogel, se je junija 1787 poročil z ljubljanko Jožefino Detelovo, svakinjo tedanjega zdravnika doktorja Antona Makovca. Leta 1792 je napredoval za vladnega svetnika; tedaj ga je obšla tudi želja, da si postavi lastno hišo. Toda prehitela ga je smrt. Hišo je dozdala šele njegova žena. Umrli je za srčno kapjo 14. julija 1795 star 39 let — prav na dan 6. obletnice padca bastilije, na dan, ki ga še danes slavi ves svet kot spominski praznik francoske revolucije.

Linhartove komedije na kranjskem odru

Linhartovi komediji »Županova Micka« in »Veseli dan ali Matiček se ženi« sta izšli v letu 1790. Prvo so že pred izidom prvič igrali v Ljubljani 28. decembra 1789. »Matiček« pa so po dosedanjih ugotovitvah prvič uprizorili diletanti v Novem mestu 6. januarja 1848. Od tega časa dalje so se nenehno vrstile uprizoritve Linhartovih komedij po slovenskih diletantskih odrih, ki so zaradi manjše scene zahtevnosti in drugih vzrokov rajši uprizarjali »Županovo Micko«.

V Kranju so »Županovo Micko« prvič uprizorili na čitalniškem odru 17. septembra 1865. Mislim, da ni odveč, če se ob tem prvem srečanju z Linhartom malo pomudimo pri tej kranjski uprizoritvi. Narodna čitalnica je imela tedaj komaj eno igralsko sezono za seboj. Uprizarjanje iger je bilo še v povoj. Težave z uprizarjanjem niso bile samo v razpoložljivih delih, težave so bile predvsem glede igralcev. Tu ni bilo velike izbire. Maloštevilna igralna družinica se ni mogla spopasti z vsakim delom in se je zlasti v začetku morala posluževati gostov. Tako tudi pri prvi uprizoritvi »Županove Micke«, kar je razvidno iz poročila o uprizoritvi, ki je izšlo v »Novicah« 20. septembra 1865. Kako so to Linhartovo komedijo sprejeli Kranjčani, naj nam tedanji dopisnik pove sam:

»Iz Kranja 18. septembra. — Bese-da v čitalnici naši v nedeljo je zadovoljila vse, ki so bili prišli od blizu in daleč, kajti »Županova Micka« se je vršila tako dobro, da od konca do kraja ni prenehala smeh. Gospod G. (župan) in gospod M. (zakotni pisar »Glažek«) sta tako izvrstno se vedla, da bi vsakemu javnemu gledališču čast delala; oba sta prevzela nalogi svoje iz posebne prijaznosti do narodne čitalnice naše. Vodo bi nosili v Savo, ako bi gosp. G., ki vam je že v čitalnici ljubljanski igral »župana«, na dolgo in široko hvalili; znano vam je dosti, da v tistih rolah ga nima mojštra nad seboj, in če je on imponiral z mirnostjo svojo, je gospod M. kot »Glažek« se sukal kot živo srebro in

Ali ste že naročeni
na knjižne zbirke
»Prešernove družbe«?

Slavile, dokler mrtvi se zbudijo, domače bote ga Talija, Klijjo

(Prešeren)

Anton Tomaž Linhart je prva slovenska svobodnodelna in najbolj revolucionarna osebnost poznega 18. stoletja, ki ima vso pravico, da stoji v vrsti naših največjih mož. Kljub zaslugam, ki jih ima za našo kulturo in umetnost, zlasti dramatsko in gledališko, vendarle ne uživa v širši javnosti tistega ugleda, kakor si po vsej pravici zasluži. Starejše generacije so videli v njem le prevajalca, kvečjemu poustvarjalca, nikakor pa ne izvirnega tvorca. Šele kasnejše priznanje, ki sta ga dala Linhartovemu delu Prešeren in Čop, in v novejši dobi razna raziskovanja in dognanje literarnih zgozgovinarjev, so docela osvetlila umetniške vrednote njegovih del.

MISS JENNY LOVE

Prvi stik z odrom je doživel Linhart že v jezuitskem kolegiju v Ljubljani, vendar pa ni dokazano, da je pri šolskih predstavah sodeloval kot igralec. Šolski oder mu naposled tudi ni mogel dati veliko gledaliških pobud, saj je bilo cerkveno gledališče tistega leta v Ljubljani že v zatonu, docela pa je zamrlo v zaključnem letu Linhartovega šolanja pri jezuitih.

Prvo vzpodbudo za dramsko ustvarjalnost je dobil kasneje med študijem na Dunaju, ko je prebiral dela nemških, francoskih in angleških pisateljev. Najgloblje pa so ga pretresla dela renesančnega dramatika Williama Shakespeara. Ob tem velikem vzoru je zasnoval (1779) tudi svoje prvo dramsko delo »Miss Jenny Love«.

To njegovo mladostno delo — star je bil 23 let — se je do sedaj obravnavalo le mimogrede, čeprav bi zaslužilo že zaradi svoje izvirnosti večjo pozornost, zlasti še pri ocenjevanju njegove dram. ustvarjalnosti in nadarjenosti. Prav slabemu poznavanju tega dela je pripisovati tudi zmotno mnenje, češ da se je Linhart navzel svoje revolucionarnosti od Beaumarchaisa, kar pa »Miss Jenny Love« neovrgljivo zavrača. Delo samo dokazuje, da je

bil že mladi Linhart prežet z revolucionarnimi in prosvetlenskimi idejami tistega časa. Zanimivo je tudi geslo v tej drami, ki kaže na svojega vzornika: »Dajte, da z deškimi koraki stopam, koder je hodil Shakespeare. Pot je spolzka, pri vsaki stopinji je padec, kdo mi poda roko?«

Naslov te drame nas spominja na Lessingovo »Miss Sarah Sampson«; godi se na Skotskem v meščanskih krogih. Delo je polno umorov in krvavih spletk, prava baročna natrpčnost shakespearove usodne igrice z življenjem in smrtjo. Ker je delo napisano z vsem mladeniškim zanosom in kipi od mladostnega sovraštva do zatiralcev in mogočnikov, zoper krivico in nasilje, je v pismu svojem prijatelju, puntarskemu duhovniku Kuraltu pred izidom knjige napisal, da bo knjiga: »imela čast biti prepovedana v cesarstvu.« Prav iz tega razloga si dela ni upal izdati v Avstriji, temveč ga je dal natisniti v Nemčiji. Delo, ki sicer tudi v nemških literarnih krogih ni vzbudilo nikakega zanimanja, je velika redkost; ohranjen je le en izvod v dunajski državni knjižnici.

ZUPANOVA MICKA

Kakor se je Linhart v klasiki odločil za Shakespeara, v sodobni meščan-

Deset let razdobja med izidom »Miss Jenny Love« in »Županovo Micko« je naredilo Linharta za dramatika in ustanovitelja slovenskega gledališča. Morda smo malce krivični, če poudarjamo, da je Županova Micka zgolj prevod. Linhart je hkrati v prevajanju, vsebinsko in ljudski presadil v naše kraje in to tako živo in spretno, da zažive iz našega okolja in naših razmer. Če bi bila »Županova Micka« zgolj prevod dialoga in dejanja ljudi, ki jim je prevajalec imena le navesil, tedaj bi delo kvečjemu lahko omenjali kot literarno zanimivost, ki sodi v arhiv. Zgodilo pa se je nasprotno. Županova Micka živi, svojo trdnost in umetniško vrednost je dokazala prav v času osvobodilne vojne, ko so jo igralci — partizani uprizarjali v odmorih med bojnimi pohodi.

Ne bilo bi prav, če bi utajili nekatere jezikovne okorelosti in neobglenosti, dalje nekatere v duhu tujega jezika skovane stavke, toda ko gre za delo, ki je temeljni kamen našega gledališča in dramatik, tedaj moramo podčrtati vse pozitivne plati in priznati, da je v njih ujet utrip slovenskega srca. Prav zato je »Županova Micka« za našo narodno kulturo dragocenost, ki ima tudi vrednost za narod, v katerem je nastala in ki mu je zato — svetinja. Taksi svetinji pa sta za slovensko dramatik in gledališče Linhartova »Županova Micka« in »Matiček se ženi«.

KRSTNA PREDSTAVA ZUPANOVE MICE

Linhart je »Županovo Micko« uprizoril sam s svojimi prijatelji v ljubljanskem stanovskem gledališču. Takratni ljubljanski tednik »Merckova Laibacher Zeitung« je priobčila dne 29. decembra 1789 članek o uprizoritvi, ki ga lahko imenujemo tudi prvo gledališko kritiko na Slovenskem. V prevodu se glasi tako-le:

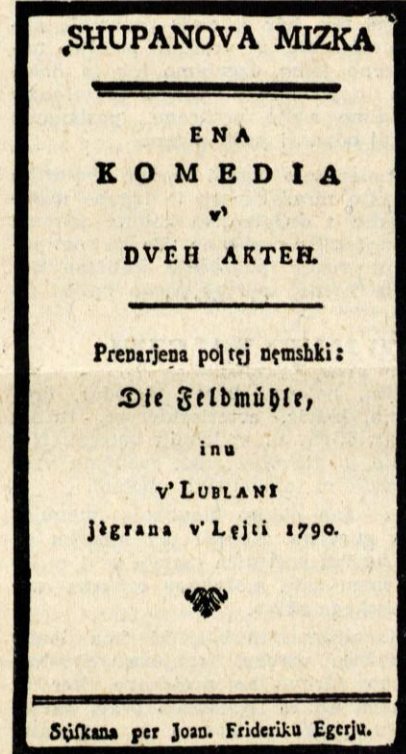
... Včeraj so našli prijatelji gledališča vnovič stopili na oder in nam hkrati najprepričljiveje dokazali, da je tudi kranjska gibka, prozna, krepka, da vsebuje dovolj melodije in da se čuje iz Talijinih ust prav prijetno kakor ruščina, češčina in poljščina... »Županova Micka«, pravzaprav znana veseloigra »Die Feldmühle«, prosto in čisto v šegi kranjskega naroda prenamerjena. Izvrstni prevod je dal igri vso notranjo popolnost in že znana umetnost teh igralcev in igralke je presegla vse pričakovanje občinstva. Vam, gospodje in gospe te družbe, se ne zahvaljuje iz vsega srca le siromak (dohodek predstave je šel za mestne reveže, op. ur.), tudi ves narod je ponosen na Vas in Vas bo v literarnih letopisih ovekovečil in dejal: Ti so bili, ki so položili temelj izpopolnitvi svoje materinščine in jo naredili uporabno tudi za igralstvo...

MATIČEK SE ŽENI

Po uspehi uprizoritve »Micke« se je Linhart lotil mnogo težavnejšega dela. Pri izbiri svoje druge literarne predloge se je odločil za Beaumarchaisovo komedijo »La folle journée ou le mariage du Figaro«, ki je v tistem času vzbujala po vsem kulturnem svetu veliko hrupa, nekaj zaradi vedre, lahkoke zgodbe in ostre družbene kritike. Vse to kaže, da Linhart ni segel po tej komediji brez premisleka, temveč da mu je ugajala meščanska revolucionarnost, ki veje iz »Figarove svatbe«.

Zamotano rokokojsko spletko je mojstrsko presadil med ljudi in takratne domače razmere, dejanje je zgostil in besedilo skrajšal. Pri tem je prvotno revolucionarno ost izoblikoval v kritiko domačih sodnih razmer. Se neka bistvena razlika je med Matičkom in Figarom, Figaro je izrazit razredni zastopnik revolucionarnega meščanstva, medtem ko je Matiček glasnik ljudstva, tiste delovne množice, ki niti v francoski revoluciji ni dobila svojih pravic. Matiček govori v imenu slovenskega naroda in v imenu slovenskega jezika zoper tujo gospodstvo. Tudi jezik v Matičku je neprijetno čistejši in sočnejši in bolj živo tekoč od jezika v »Micki«. Prepletanje gorenjskih in dolenskih oblik mu daje poseben čar.

In če pomislimo, da je Linhart ustvarjal brez tradicije in brez gledališča, tedaj šele spoznamo, kolikšna je bila Linhartova samozavest in prehoditeljska moč, in kolikšna vera v slovensko besedo in gledališče, ki mu je prav on položil trdne temelje. Vse to pa je mogel storiti le človek, ki je iz vsega svojega srca veroval v revolucionarno svobodnomo, slovenstvo in slovanstvo. S. S.

NASLOVNA STRAN PRVE IZDAJE »ZUPANOVE MICE«

ski igri za Lessinga, tako mu je na Dunaju najbolj prirasla k srcu preprosta ljudska igra.

Tako vsaj kaže Linhartov izbor Richterjeve igre »Die Feldmühle«. To šegavo veseloigro je izbral za predlogo svoji »Županovi Micki«, hkrati pa upošteval misel, kako bi ob Zoisovem sodelovanju uveljavil slovenščino na odru.

prav zadovoljni bili s hitro in prijazno postrežbo. Tako se je zopet danes videlo v čitalnici naši, čez in čez polni, da le tukaj, kakor neka naša pesmica pravi, je »pravo veselje doma«. Hvala za veseli večer čitalničnemu vodstvu. Le več tistih prihodnjih jesen in zimo! In če tudi v gledaliških igrah ne more biti vselej vse izvrstno, vendar sega v srce, kar iz srca pride; kdor se vadi, se navadi; hudobne kritike pa tiramo — na Grintovec.

Drugič je bila uprizorjena »Županova Micka« na odru Narodne čitalnice v Kranju 19. marca 1870. Od tega časa dalje pa po razpoložljivih virih na kranjskih odrih ne zasledimo več Linhartovih komedij vse do sezone 1948/49, ko je režiser Peter Malec z amaterji nekdanjih kranjskih odrov obudil in za vselej priklical v življenje njegovega »Matička«, ki ga v režiji prof. Mirka Mahničja za Linhartovo proslavo prav zdaj uprizarja Prešernovo gledališče. —fi—

Radovljica, Linhart in »Županova Micka«

V SOBOTO, 1. DECEMBRA JE BILA ODIGRANA ZUPANOVA MICKA. PRED PREDSTAVO JE GOVORIL PROF. ALFONZ GSPAN. V NEDELJO, 2. DECEMBRA JE BILA ODPRTA RAZSTAVA LINHARTOVH DEL IN GORENJSKE GLEDALIŠKE DEJAVNOSTI.

Jesen, Zima se ponuja. Malo mestice nad sotočjem Save Bohinjske in Dolinke je na videz mirno in tiho. Koraki samotnega meščana odmevajo po trgu.

Sicer pa je Radovljica živahna in pestro mestice.

Tu, na spodnjem delu mesta, so hiše stare kot svet, s traverzami in železnimi klini so jih speli, da se ne bi zrušile. Potem vrsta najrazličnejših zgradb, ki se tišče druga druge in ki so se že strašno postarale.

Majhno mestice s svojimi skrivnostmi.

Nocoj je mesto tiho kot vsak večer. Koraki samotnega meščana odmevajo po asfaltnem trgu.

Reflektor osvetli prof. Alfonza Gspana. Dvorana je polna kot panj. Začuje se rahlo osamljeno ploskanje. Radovljčani so v tem pogledu skromni. Hladni so, da so jih Kranjčani z Matičkom težko ogreli.

V času, ko je živel Linhart, v drugi polovici 18. stol., je bilo dogajanje v svetu živahno: boji s Turki, predvsem pa vretje v Franciji, in francoska me-

ščanska revolucija l. 1789. To je bil čas velikih družbenih nasprotij in trenj: plemstvo proti vladarju, meščanstvo proti plemstvu, kmet proti plemstvu.

V takem času je ustvarjal Linhart najprej v nemščini (Miss Jenny Love, tragedija v petih dejanjih; Blumen aus Kraim für das Jahr 1781), pisal Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije (v nemščini), se ukvarjal s poljudno znanostjo (napisal je Bukve od kug inu bolezni goveje živine, tih ovac inu svin, popisane za kmeta), in se lotil dramskega oblikovanja v slovenščini; plod tega dela sta veseloigri »Županova Micka« in »Ta vesel dan ali Matiček se ženi«.

Uprizoritev »Županove Micke« je bilo prijetno kulturno doživetje. Režiser Miran Kenda je domiselno vodil igralce po sceni in z razpostavitvijo vedno skušal napolniti prostor, dasi je manjkalo predstavi lahkotnejšega tempa, kajti dogajanje se je odvijalo prepočasi. Samozavestno in premeteno kmečko dekle županovo Micko je pre-

prosto in doživeto odigrala Marica Praprotnikova. V njeni igri je bilo dokaj pristnosti in nenarejenosti. Župana Jaka je resno in prizadevno upodobil Stanko Rotar. Anže (Bojan Horvat) je bil v nekaterih prizorih nenaraven, dasi je bil sproščen kmečki fant. Osramočena gospoda Tulpenheima je z rahlim pretiravanjem podal Franjo Praprotnik, ki je s svojim načinom interpretacije upodobil svojevrsten lik. Sternfeldovko je igrala Marija Mačkova, ki je razumela osebo, ki jo je predstavljala, čeprav ni prišla zaradi zadržanosti do primernega izraza. Prijeten je bil Glažek (Slavko Trelec) v svoji pivski vnmii in »šbirski« samozavesti. Monkof (Janko Brinšek) je bil premalo samosvoj, vendar je bil v drugem dejanju izrazitejši.

Predstava je zapustila v gledalcu prijeten občutek, čeprav so jo motile različne neugajenosti, kot neenoten jezik, mešanje stare izreke s sedanjim pogovornim jezikom in dialektom ter neprimerna scena v prvem dejanju.

Uprizoritev Županove Micke v Radovljici je dosegla svoj namen: oddolžitev svojemu rojaku, ki je položil trden temelj slovenskemu Talijanskemu svetišču. France Vurnik

NOVE KNJIGE

V knjižnici Zveze prijateljev mladine Slovenije je izšla knjiga dr. Lea Zlebnika »Ljudje med seboj« drugi del, in knjiga Helene Puharjeve »O spolni vzgoji«. Namenjeni sta predvsem vzgojiteljem, zlasti staršem, saj obravnavata najbolj pereča vzgojna vprašanja. Tovašica Helena Puharjeva ugotavlja sledeče:

ZA SPOLNI POUK ALI PROTI NJEMU?

O tem, če je pouk o spolnosti potreben ali ne, o razlogih zanj in proti njemu je bilo že veliko napisanega. Razlogi, ki govorijo za to, da je potreben — vsaj toliko kot o čem drugem — so po mojem mnenju tako očitni, da se mi zdi tratenje časa in prostora, če bi jih ponavljali drugega za drugim. Treba je samo priznati dejstvo, da nekakšen pouk o spolnosti dobi pač vsakdo, pa nam bo jasno, da so načelna razpravljanja res nepotrebna. Če ga ne prejme od staršev in vzgojiteljev, ga dobi pač od kogarkoli drugega. Če ne v celoti in na ustrezen način ter o pravem času, pa delno, v napačni luči, iztrgano iz celote in zdrave medsebojne povezanosti, zelo pogosto pa naravnost na umazan način. Če ne toliko zgodaj, da bi ga med drugim lahko že tudi poučeno o spolnosti varovala pred žalostnimi presenečenji ali celo zablodami, pa pozneje, ko so raznovrstna razočaranja že tu. Seveda je to tudi pouk, bridek pouk iz izkušnji.

Pri razpravljanju za spolni pouk ali proti njemu torej kratko malo ni nobenega ali — ali, marveč gre zgolj za to, ali se nam zdi, da je v resnici primernejše, da tudi o spolnosti poučimo otroke starši in zreli odrasli ljudje, ali pa, da si znanje o teh vprašanjih nabirajo sami — koder pač vedo in znajo.

GLAVOBOL JE ZNAK RAZLIČNIH BOLEZNI

Glavobol je pogost bolezenski pojav in le redkokdaj še ni občutil teh težav. Da bolečine preminejo, vzamejo navadno tableto proti glavobolu in v večini primerov to tudi pomaga. Na drugi strani pa je zdraviljenje glavobola, ki se kmalu nato ponovno pojavi, nepriporočljivo in ulegne postati celo nevarno. Lahko se namreč zgodi, da različne tablete za lajšanje glavobola, ki sicer za kratek čas tudi pomagajo, zabrijejo sliko kakšne druge resne in nevarne bolezni, ki je lahko dolgotrajna in je njen značilec glavobol.

V medicini glavobol pogosto označujemo kot važen znak različnih bolezni. Glavobol je na primer lahko znak obolenja možganov, možganskih mren, oči, vnetja čelnih ali čeljustnih

MLADOSTNA PEPITA OBLEKA Z NARAMNICAMI, H KATERI SE NAJLEPŠE POJA VOLNEN PULOVER V USTREZAJOČI BARVI.

Pozimi je potrebna izdatnejša prehrana

Izgubo telesne toplote moramo nadomestiti z dodajanjem novih kalorij

Zunanja temperatura in prehrana sta dva bistvena činitelja za življenje v določenem okolju. Ugotovitve o življenjskih razmerah v skrajno mrzlem ali skrajno toplem podnebju kažejo, da mora način prehrane ustrezati zemljepisnemu položaju in zunanji temperaturi. Fiziologi in strokovnjaki za prehrano upoštevajo pri določevanju človekovih potreb po prehrani okus ljudi, živčevij in določenem podnebju in predpisujejo pravila glede prehrane v skladu z okoljem za tiste ljudi, ki so se v tem okolju aklimatizirali.

Cepprav v tem pogledu še ni vse jasno, je vendar dovolj ugotovljenih dejstev o odvisnosti med prehrano in podnebjem, ki nam omogočajo, da lahko govorimo o pravih glade prehrane, ki so veljavna za naše zmerno kontinentalno podnebje, za katero so značilna topla poletja in precej mrzle zime.

Pozimi se je treba hraniti drugače kot poleti. Organizem ne more ohraniti ravnotežja v proizvajanju svoje fiziološke toplote, če se nenehno ne prilagaja okolju. Pri tem nam deloma pomaga tudi narava sama: poleti so naša prebivala manj aktivna, slabši tek imamo, pozimi, ko potrebuje naš organizem več toplote, pa imamo boljši tek, ker so naša prebivala aktivnejša. Če v vročem poletju ne zmerno jemo, izgubimo tek in dobimo drisko. Ako pa pozimi pravilno ne uredimo svoje prehrane, postanemo manj odporni proti mrazu.

Kadar telo izgubi toploto (kalorije) zavoljo mraza, mora to izgubo nadomestiti z dodajanjem kalorij oziroma z močnejšo prehrano. To pa ne pomeni vedno povečanje količine zaužite hrane, marveč njeno boljše iz-

biro — da se naši organi ne bi utrudili od čezmernega prebavljanja.

Slehera jed je v naravnem stanju sestavljena iz prebavljivih in neprebavljivih delov; celuloza iz rastlinske hrane, neraztopljene soli in drugo ostanejo običajno neprebavljive in to organizem z blatom izloči. Dele hrane, ki jih organizem kalorično uporabi, lahko razdelimo na beljakovine (največ jih je v mesu, jajcu, siru), maščobe (živalske in rastlinske) in ogljikove hidrate (največ v kruhu, testeninah, škrobu, sladkorju), razen tega pa dobi organizem še raztopljene

soli in vitamine. Iz vsakega grama posameznih živil dobi organizem določeno število kalorij, katerih potrebuje človek za življenje dnevno 1200 do 3000. Razlika v kalorijah je odvisna od količine opravljenega dela in zunanje temperature.

Taj potrebi po kalorijah je treba ustreči, toda paziti moramo, da z načinom prehrane ne obremenimo želodca. Če se bo kdo hranil izključno s krompirjem, bi ga moral vsak dan pojesti 15 kg, takšen obrok pa bi bil utrudljiv in nemogoč. Zato je treba hrano izbirati.

Nova morala namesto sodnega preganjanja

POGLAVJE IZ BROŠURE VIDE TOMŠIČEVE »Družina in socializem«

Nekateri menijo, da sedanja oblika zakonske zveze in zakonskih odnosov, urejena z zakonom, v bistvu nasprotuje bistvu odnosa med možem in ženo kot privatnega odnosa. Pravzaprav bi lahko rekli, da je res tako ne le z družinskimi pravom, marveč tudi z razvojem države ter prava in zakonov sploh. V nadaljnjem razvoju socialistične družbe si bomo prizadevali, da bodo namesto togih zakonov na raznih področjih našega življenja prevladovali v človeških odnosih zakoreninjene norme, ki bodo onemogočile samo tiste pojave, ki jih družba ne bo hotela trpeti. Tedaj ne bo več potrebno, da bi veljali prisilni pravni predpisi o človeških odnosih, kakor so zakonsko in družinsko življenje ali odnosi na kakem drugem področju življenja. Mi si vsekakor tega ne zamišljamo kot stalno anarhijo, marveč tako, da bodo ljudje takrat dovolj vzgojeni in zavedni, da pa je to odvisno ne le od vzgoje, marveč tudi od razvoja družbenih materialnih sredstev.

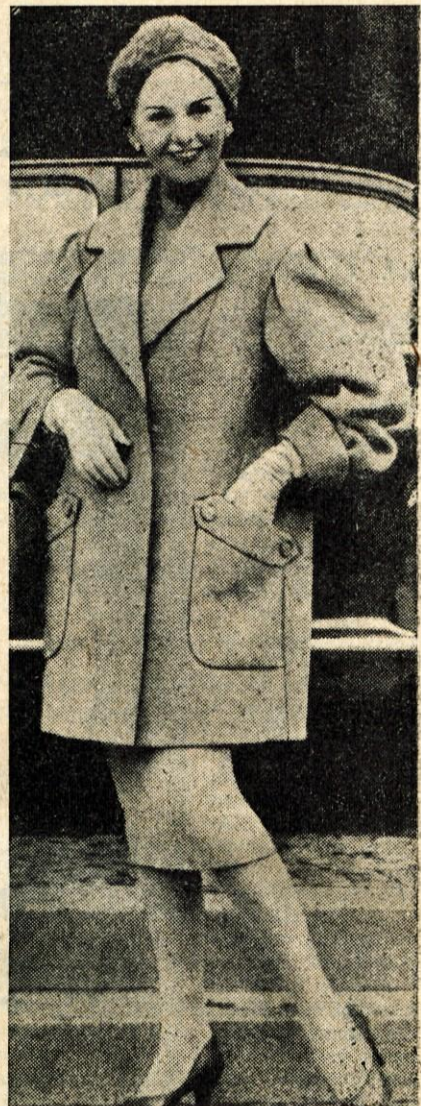
Zdaj, v prehodnem obdobju, ko družba kot celota ne more materialno zagotoviti vseh potreb in skrbeti za vsakega posameznega človeka, zdaj zlasti poudarjamo ne samo moralno, marveč tudi materialno in moralno odgovornost družine v zvezi z otroki. Nenehni smo se vmešavali in bomo dalje manj se bomo vmešavali v zakon brez otrok, saj imamo tu dejansko opraviti z voljo zakoncev, in naša dolžnost je sampa, da jo spoštujemo, če ne ovira našega družbenega reda ali če ne žali osebnosti človeka. Vmešavamo pa se v zakonske odnose in skrbno vodimo ločitvene razprave zlasti zaradi otroka. Mislim, da moramo v naši družbi nasploh še bolj kakor doslej gojiti odnos do otroka, odgovornost očeta in matere nasproti otroku. Zdaj si prizadevamo, da bi se ta odgovornost manifestirala ne samo v tem, da se otrok rodi, marveč tudi

v tem, da ga po možnosti gmotno in vzgojno preskrbimo. Sami dobro veste, da je storila naša družbena skupnost vse, da pomaga družinam z otroki, toda, gledano v celoti, družba še ni dovolj preskrbela otroka in tudi ne more gmotno prevzeti skrb za njega.

Se težavnejše je vprašanje vzgoje otroka. Iz pedagogike in psihologije vemo, da je otroku prav tako kakor vsakemu človeku, otroku pa še najbolj potrebna individualna ljubezen. Pri otrocih v prvih letih življenja, ki niso doživeli ljubezni staršev ali kakšnega svojca, so nastale hude poškodbe v otroški psihi. Zato si moramo prizadevati, da bomo pri sklepanju zakonskih zvez, morda bolje rečeno spolnih odnosov ne glede na to, ali je zakon sklenjen ali ne, povedali mladini, da izvira iz tega odgovornost za otroka, da to ni zgolj njihova zaveza, marveč osebna, moralna in družbena obveznost.

BORITI SE MORAMO ZA UVEDBO KONTRACEPCIJE

V tej zvezi nastane še drugo vprašanje, vprašanje ureditve porodov, vprašanje planiranja družine. Vsekakor ne moremo misliti, da je izhod iz položaja, če pride do nosečnosti, v odpravi telesnega plodu. To je zlo, ne samo družbeno, marveč predvsem zlo za žensko, ki si lahko za vse življenje pokvari zdravje ali postane sterilna in se tako onemogoči, da bi kdaj postala mati. To ima lahko hude posledice in po mojem mnenju je odprava telesnega plodu razen tega nekulturn in nehuman način obravnavanja tega vprašanja, ki bi ga lahko dopustil samo izjemoma, kar tudi delamo. Zato se moramo bolj zanimati in bolj pojasnjevati to vprašanje, boriti se moramo za uvedbo kontracepcije, za kar smo že začeli delati. Osebnostno mislim, da je potrebno, da vedo za to ne samo zakonci, marveč vsi mladi ljudje. Mi dobro vemo, da človek fizično dozori prej kakor psihično, prva in druga zrelost pa nastaneta čisto pred gmotno možnostjo za

ELEGANTNO UKROJEN TRICETRINSKI KOMPLET IZ SVETLEGA VELURJA. KRILLO JE OZKO, JOFICA PA ŠIROKA IN OHlapNA.

sklenitev zakonske zveze, torej pred možnostjo, da bi nudili otroku vso potrebno preskrbo, nego in ljubezen.

Mladina mora razumeti, da so zakoni, ki nalagajo odgovornost iz spolnih in zakonskih odnosov, zdaj nujno potrebni ne samo zaradi gmotne preskrbe otroka in nepreskrbljenega zakonca, marveč naj tudi pomagajo vzpostavljati in gojiti bodoče norme človeškega življenja. Mnogo bolj kakor slabi filmi, stripi in razne knjige vpliva na otroka zakon, družina, ki ni srečna, v kateri otrok ni deležen ljubezni staršev, v kateri nima tistega, kar želi. S tem ne mislim reči, naj bi se ljubezen čezravnala v tem, da mora biti mati 24 ur dnevno pri otroku. Mislim, da otrok dobro ve, kdaj ima oporo v svojih starših in kdaj ne, da to ni vprašanje fizične navzočnosti, marveč vprašanje psihičnih vezi z otrokom, ki se lahko razvijajo tudi v primeru, ko je mati zaposlena.

Recepti

Krompirjeva juha z jetrno klobaso

4 srednje debeli krompirji, kos črnega kruha, debela čebula, velik šopek zelenega peteršilja, 2 stroka česna, 10 do 15 dkg jetrne klobase ali pastete, 1,5 l vode, sol, 3 dkg maščobe.

Na razbeljeni maščobi zarumenimo sesekljano čebulo, nato ji dodamo še strt česen in sesekljan peteršilj. Vse skupaj zalijemo z vodo, nato zakuhamo v juho na drobne kocke zrezan olupljen krompir in solimo. Kruh namočimo v vodi, dovolj namočenega stisnemo in denemo v juho. Ko je krompir mehak, dodamo juhi še jetrno klobaso ali pasteto. Vse skupaj prevremo in serviramo. Po želji juho lahko tudi pretlačimo.

Ocvirkove pogačice

Četrť kg ocvirkov, četrť kg moke, 9 dkg sladkorja, sol, za nožev konični cimeta, 2 do 3 klinčki, limonina lupinica, 1 jajce, sladkor in cimet za potresanje.

Ocvirke na drobno sesekljamo, jim dodamo moko, sladkor, sol, cimet, zmlete ali stolčene klinčke, sesekljano limonino lupinico in jajce. Iz vsega hitro ugnemo gladko testo, ki naj počiva čez noč na hladnem. Drugi dan ga razvaljamo za nožev rob na debelo in zrežemo z obodcem v pogačice, ki jih spečemo na namazanem pekaču. Pečene pogačice potresemo z mešanico sladkorja in cimeta.

Omlete iz žemelj s sirom

Na osebo računamo 1 žemljo ali enako količino kruha, kavno žličko moke, 1 jajce, potrebno sol, malo vode, maščobe za pečenje, sir.

Žemlje ali kruh namočimo v vodi, nato jih iztisnemo, pretlačimo in zmešamo z jajcem, ki smo ga prej dobro razžvrkljali z moko in osolimo. Zmešano v tanki plasti na razbeljeno maščobo in zapečemo lepo svetlorumeno po obeh straneh kot omleto. Pečeno omleto potresemo s sirom in jo serviramo s solato.

BOGASTVO IN PLEMITOST STA DVOJE

Vera in Marjanca sta bili sošolki. Skupaj sta študirali, hodili kdaj pa kdaj v kino in na sprehode. Dobro sta se razumeli, čeprav so bili Verini starši premožnejši, Marjanca pa ni imela dragocenih oblek in dobrih malic. Vera je imela doma vsega dovolj, svojo sobo z lepim pohištvom, vendar je kljub temu raje zahajala k Marjanci, kjer se je 8-članska družina stiskala v dveh sobah.

»Veš, pri vas je vse tako prijetno domače; tako prijazno je v vašem domu,« je večkrat pripovedovala Marjanci. Vero so v prijateljičinem domu vedno ljubeznivo sprejeli in — radi so jo imeli. V tesnem prostoru sicer nista lahko študirali — toda z voljo se da vse doseči. Vera bi sicer zelo rada povabila prijateljico k sebi domov, toda tega si ni upala. Njena mati je namreč sprejemala le ljudi, katerih imena so slovela, ljudi z nazivom in predvsem z denarjem. Za te so bila vrata vedno odprta; kakšni so ti ljudje po svojem delu, ali so pošteni ali ne, hlapci ali bahači — vse to ni bilo važno. Kupovala si je drage obleke, jih krojila po najnovejši modi, vsaj eno popoldne v tednu presedela pri frizerju in kozmetičarki. Dajala je obilne napitnine, zato so jo marsikje ljubeznivo sprejemali — ... klanjam se gospa. Izvolite... Za vas se bo že še kaj našlo...« Poznana je bila kot ena izmed največjih dam v mestu. Bila je tako zaverovana v svoja opravila, da je skoro pozabila na svet, v katerem je živela njena hči in morda — včasih celo na svojega moža. Hči je mater sicer spoštovala, pogrešala pa je njeno milino in ljubezen.

In delček vsega tega je našla pri tuji ženi, preprosti Marjanini materi. Kljub temu, da je delala ta žena od jutra do večera, če je hotela nasititi in dostojno obleči svojih 6 otrok, je vedno našla prijazno besedo za svoje otroke, njo in tudi druge. Vendar je ostala pri tem svojem delu ljudem neopazna in nepomembna oseba. Njene obleke so bile obnošene, krojone že pred leti, vendar vedno zakrpane in zlikane. Lase je imela spletene v kito, povito okoli glave. Casa in denarja za posebno nego ni imela nikdar.

Kako čudni so nekateri ljudje — omami jih obleka, lepota in denar... Kaj jim mar srce in plemenita dejanja...

Lilo je kot iz škafe, ko je Vera s svojo materjo in očetom stopila iz opere. Ljudje so molče zapuščali poslopje. Le odurna kletev, ki se je pridružala nad dežjem, je premotila tišino. Ljudje so dvignili glave in prisluhnili — kako ne, saj je ta nič kaj izbrana kletev pršla iz ženskih ust. Vera je zardela, možu je postalo nerodno, žena v krasnem črnem krznem plašču, z belimi rokavicami, enakobarvno torbico in belim klobučkom pa je samozavestno stopala po cesti naprej — čes, saj me ne poznajo, mož in hči pa lahko slišita. Vendar ni bilo tako. Med množico res ni bilo njenih gostov; bili pa so ljudje, ki so jo poznali kot »ugledno« damo. Tem je ostal le še drobci dobrega mnenja o njej. Izginilo je bogato krzno, zlata ogrlica, briljantni prstani, izgubilo je spoštovanje...

Kaj bo, ko z lepoto ne bo mogla več privabiti niti svojih bogatih gostov?

Kako čudni so nekateri ljudje — omami jih obleka, lepota in denar...

Vera je vse pogosteje zahajala k Marjanci Simoničevi. »Vera, obleci mojo jopico do doma, da se ne prehladiš. Ti Marjanca pa jo spremi, da je ne bo strah,« je Simoničeva mati s skrbjo nagovarjala deklaro ob večerih, ko je Vera odhajala domov.

Deklari sta zrasli. Materi sta se postarali — Simoničeva sicer hitreje kakor Tuševa.

Verina mati je osamela v svojem bogastvu, Simoničeva hči pa ni bila nikoli prazna...

Kako čudni so nekateri ljudje — omami jih obleka, lepota in denar. Plemenitosti dajejo šele drugotni pomen... Lj.

Gorenjski obveščevallec

Mali oglasi

Iščem sobo — prazno ali opremljeno v Kranju, Plačam dobro. Naslov v upravi lista.

Dentist Valter Stuzzi se je preselil iz Kamnika v Kranj, Gregorčičeva 18, kjer nadaljuje svojo prakso.

2 avtobusna šoferja sprejme »Avto-promet«, Kranj.

Izgubil sem aktovko od Visokega do Velesovega pri Kranju. Najditelja naprošam naj jo proti nagradi vrne na upravo lista.

Zenska, ki bi v prostem času delala v gospodinjstvu in pri živini dobi stanovanje in hrano. Naslov v upravi lista.

Zadružna mlekarica Kranj bo v kratkem odprla mlečno restavracijo v Tržiču. — Rabimo 6 delavk za kuhinjo in postrežbo. Prijave pošljite na Zadružno mlekarico Kranj.

V Kranju zamenjam lepo sobo za enako. Naslov v upravi.

Prodajam ali zamenjam za kravo 2-letnega konja. Podbrezje 115.

Zelo ugodno prodam motor »Cin-dapp« 250 ccm. Naslov v upravi lista.

Po ugodni ceni prodam stavbno parcelo na Mlaki. Poizve se v elektrarni »Sava«, Kranj.

Stoječ štedilnik z vgrajenim večjim boilerjem naprodam. Vprašati Titov trg 8.

Prodajam razne dele in 2 sedeža za motorno kolo »Puch 200«, Tavčar, Dor-farje 6, Zabnica.

Prodajam plemenskega vola težkega 350 kg. Gros, Sr. vas, Golnik.

Prodajam po nizki ceni skoraj nove smučli. Uranič Franc, Trstenik 15.

Najdena je zapesna ura od Senčur-ja do Trate. Zorman, Praprotna poli-ča 5.

Preključujem izgubljeni vozovnici za november št. 012806 in 012805 na ime Rahne Pavle in Otmar od Kranja do Vogelj.

Podpisani Vavpot Franc preključujem kot neresen človek kar sem govoril o Vajt-hauserju Vinkotu.

Preključujeva kar sva izjavila zoper Kozinšek Ladota. Gošte Ana in Mura-ja Emil, Šmarjetna gora 9.

Prodajam vročevrtno kobilico tekačico, staro 5 let, pripravno za vse vožnje. Dom onemoglih Predvdor.

Okrajni ljudski odbor Kranj, Uprava za gozdarstvo proda po ugodni ceni: motorno dvokolo znamke »Guzzi« 250 ccm in motorno dvokolo znamke »Horex« 350 ccm. Prednost pri nakupu imajo državne ustanove in podjetja.

V primeru, da bi teh interesov ne bilo, bodo ta osnovna sredstva pro-dana privatnim osebam. Ogled za mo-tor »Guzzi« je vsak dopoldan v Stra-žišču pri Kranju v garažah Gozdnega gospodarstva Kranj od 10. decembra do 14. decembra 1956. Za motor »Ho-rex« pa pri Gozdnem revirju Bohinj, Bohinjska Bistrica vsak dopoldan od 10. decembra do 14. decembra 1956.

Pismene ponudbe s potrebnimi po-oblastili za nakup je poslati najpozne-je do 15. decembra 1956 na Upravo za gozdarstvo OLO Kranj, Jezerska cesta 25, kjer se bo vršila prodaja.

Prodajam bakreno žico za zunanjo električno napeljavo. Hrastje 36.

Cenjenim strankam sporočam, da sem zaprl delavnico v Kranju. Vsi v delo prinešeni predmeti se dobijo pri zlatarju Hajsinger Jožetu, Kranj, Sav-ski breg 12. — Korent Ivan, zlatar.

Prodajam kobilico v petem letu staro-sti ali zamenjam za kravo. Prebačevo št. 52.

Nisem plačnik dolgov za Jagodic Marijo, Cesta na Rupo 40, Kranj. — Jagodic Franc.

Kina

KINO »STORŽIČ« KRANJ

7. decembra, francoski barvni film »Lukrezia Borgia« ob 16., 18. in 20. uri — za mladino do 16. leta film ni primeren.

8. decembra, ob 16., 18. in 20. uri francoski barvni film »Lukrezia Borgia« — za mladino do 16. leta film ni primeren; ob 22. uri premiera ameriškega filma »Francis v velemestu«.

9. decembra, ob 9.30 uri in 14. uri ameriški film »Francis v velemestu«, ob 18. in 20. uri francoski barvni film »Lukrezia Borgia« — zadnjičkrat, za mladino do 16. leta film ni primeren. Predstava ob 16. uri odpade.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO

8. decembra, premiera sovj. barv. filma »Mati« ob 19. uri.

9. decembra, premiera ameriškega barvnega filma »Čas obračuna« ob 15. in 19. uri in francoski barvni film »Lukrezia Borgia« ob 17. uri, za mla-dino do 16. leta film ni primeren.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

8. decembra, premiera ameriškega filma »Frensis v velemestu« ob 18. in 20. uri.

9. decembra, francoski barvni film »Lukrezia Borgia« ob 15. uri, za mla-dino do 16. let film ni primeren in ameriški film »Bojišče« ob 17. in 19. uri.

KINO »RADIO« JESENICE

7. decembra, ameriški barvni film »Knežinja Mary« ob 18. in 20. uri.

8. in 9. decembra, ameriški film »Bojišče« je ljubezen. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri — dopoldan ob 10. uri matineja mladinskega filma.

9. decembra, ameriški barvni film »Knežinja Mary« ob 18. in 20. uri.

8. in 9. decembra, ameriški film »Bojišče« je ljubezen. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri — dopoldan ob 10. uri matineja mladinskega filma.

9. decembra, ameriški barvni ri-sanka »Pot v prazgodovino« ob 16. uri.

8. decembra, ameriški barvni ri-sanka »Pot v prazgodovino«, oziroma ameriški film »Ženske prihajajo«.

Od 7. do 9. decembra, ameriški pu-stolovski film »Tarzan brani džunglo«.

V petek in soboto ob 20. uri ter v ne-deljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

9. decembra, jug. film »Osumljen« ob 16. uri in ameriški film »Frensis v velemestu« ob 19. uri.

8. decembra, ameriški film »Bojišče« ob 19. uri.

Gledališče

»PREŠERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ

Nedelja 9. decembra ob 16. uri A. T. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«, izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 8. decembra ob 19.30 uri Andre Rousin: »Otroci prihajajo« — premiera.

V nedeljo 9. decembra ob 19.30 uri Andre Roussin: »Otroci prihajajo«. Re-žija in scena Bojan Cebulj.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

DPD »Svoboda« Kranj uprizori v petek 7. decembra ob 20. uri in v ne-deljo 9. decembra ob 16. uri svojo tretjo premiero Finžgarjevega »Divje-ga lovca«. Igrajo obiskovalci dram-skega tečaja.

Gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Rodile so: Cecilija Valter, trg. po-moćnica z Jesenic — deklico, Slavka Potočan, pletilja iz Lesc — dečka, Mi-lica Prinčič, gospodinja iz Kozane — dečka, Slavica Cufer, gospodinja iz Mojstrane — deklico, Zvonka Perhaj, trg. pomoćnica z Bl. Dobrave — dek-lico, Vida Hrovat, uslužbenka iz Lesc — dečka, Marija Olip, gospodinja iz Lesc — deklico, Anica Zupan, gospo-dinja iz Kupljenka — deklico, Marija Rozman, gospodinja z Jesenic — dečka, Jožefa Vogrin, uslužbenka z Je-senic — dečka, Ivana Muznik, gospo-dinja z Jesenic — dečka, Marija Kovač, uslužbenka z Jesenic — deklico, Cvetka Sajevic, tov. delavka z Jesenic — deklico, Meterc Cecilija, tov. de-lavka iz Smokuča — dečka, Milena Rozman, med. sestra iz Kranjske gore — deklico, Ivanka Skalač, knjigovod-kinja iz Zatočina — dečka, Ana Srp-čič, natakarka iz Radovljice — dekli-co, Alojzija Kenda, gospodinja iz Lju-binja — dečka, Amalija Robič, gospo-dinja z Jesenic — deklico, Frančiška Smolej, gospodinja z Jesenic — dečka, Pavla Svab, tov. delavka z Jesenic — deklico, Marija Pretnar, tov. delavka iz Kamne gorice — dečka, Anica Kon-cut, tov. delavka iz Deskle — dečka, Rozalija Korošec, gospodinja z Blej. Dobrave — dečka, Ana Klukovič, gos-podinja iz Hrušice — dečka, Marija Ban, tov. delavka iz Radovljice — dečka, Avgusta Vendramin, gospodinja iz Brestja — dečka, Helena Ravnik, pro-fesorica z Jesenic — deklico, Vida Anderle, gospodinja iz Hraš — dečka, Helena Rakuš, gospodinja z Bleda — dečka.

Poročili so se: Ilmo Brdar, tov. de-lavec z Jesenic, C. Toneta Čufarja in Fatima Crnovič, gospodinja z Jesenic, C. Toneta Čuferja; Milan Čulafič, praktikant z Jesenic, C. Toneta Čufer-ja in Zvonka-Cirila Laure, bolničarka z Jesenic, C. Brat. in enot. 32; Karel Zimic, tov. delavec z Jesenic, Jav. pot 59 in Florijana Peternej, gosp. po-moćnica z Jesenic, Gosposvetska 35; Ludovik Zumer, kmet z Jesenic, C. v Rovte 2 in Ivana Soklič, gosp. pomoćnica iz Potok 11; Anton Zidar, tov. delavec z Jesenic, C. Brat. in enot. 24 in Ana Rački, tov. delavka z Jesenic, C. Brat. in enot. 14; Anton-Crtomir Kerenc, pred. učitelj, Jesenice, Gospo-svetska 16 in Bogoljuba Pristov, učitelja z Jesenic, C. Brat. in enot. 21; Jože Topolovec, tov. delavec z Jesenic, Jav. pot 59 in Marija Škufca, kuh. pomoćnica z Jesenic, Jav. pot 46.

Umrlí so: Leopold Kadič, otrok, star 1 mesec in pol, umrl na Hrušici 66; Alojz Ulčar, oseb. upokojenec, star 69 let, umrl na Jesenicah v bolnišnici, nazadnje biva-joč v Kranjski gori 102; Metka Jerala, roj. Zemva, kuharica, stara 41 let, umrla na Jesenicah v bolnišnici, na-zadnje biva-joča na Bledu-Zagorice 11; Frančiška Robič, roj. Dolinar, gospo-dinja, stara 81 let, umrla na Jeseni-cah, Zg. Plavž 3, nazadnje biva-joča istotam; Alojz Poženel, osebni upoko-jenec, star 65 let, umrl na Jesenicah, C. Brat. in enot. 8, nazadnje biva-joč na Jesenicah, C. Toneta Tomšiča 11; Frančišek Rev, oskrbovavec, star 83 let, umrl na Potokih 20, nazadnje bi-va-joč istotam.

Umrlí so: Leopold Kadič, otrok, star 1 mesec in pol, umrl na Hrušici 66; Alojz Ulčar, oseb. upokojenec, star 69 let, umrl na Jesenicah v bolnišnici, nazadnje biva-joč v Kranjski gori 102; Metka Jerala, roj. Zemva, kuharica, stara 41 let, umrla na Jesenicah v bolnišnici, na-zadnje biva-joča na Bledu-Zagorice 11; Frančiška Robič, roj. Dolinar, gospo-dinja, stara 81 let, umrla na Jeseni-cah, Zg. Plavž 3, nazadnje biva-joča istotam; Alojz Poženel, osebni upoko-jenec, star 65 let, umrl na Jesenicah, C. Brat. in enot. 8, nazadnje biva-joč na Jesenicah, C. Toneta Tomšiča 11; Frančišek Rev, oskrbovavec, star 83 let, umrl na Potokih 20, nazadnje bi-va-joč istotam.

Umrlí so: Leopold Kadič, otrok, star 1 mesec in pol, umrl na Hrušici 66; Alojz Ulčar, oseb. upokojenec, star 69 let, umrl na Jesenicah v bolnišnici, nazadnje biva-joč v Kranjski gori 102; Metka Jerala, roj. Zemva, kuharica, stara 41 let, umrla na Jesenicah v bolnišnici, na-zadnje biva-joča na Bledu-Zagorice 11; Frančiška Robič, roj. Dolinar, gospo-dinja, stara 81 let, umrla na Jeseni-cah, Zg. Plavž 3, nazadnje biva-joča istotam; Alojz Poženel, osebni upoko-jenec, star 65 let, umrl na Jesenicah, C. Brat. in enot. 8, nazadnje biva-joč na Jesenicah, C. Toneta Tomšiča 11; Frančišek Rev, oskrbovavec, star 83 let, umrl na Potokih 20, nazadnje bi-va-joč istotam.

Umrlí so: Leopold Kadič, otrok, star 1 mesec in pol, umrl na Hrušici 66; Alojz Ulčar, oseb. upokojenec, star 69 let, umrl na Jesenicah v bolnišnici, nazadnje biva-joč v Kranjski gori 102; Metka Jerala, roj. Zemva, kuharica, stara 41 let, umrla na Jesenicah v bolnišnici, na-zadnje biva-joča na Bledu-Zagorice 11; Frančiška Robič, roj. Dolinar, gospo-dinja, stara 81 let, umrla na Jeseni-cah, Zg. Plavž 3, nazadnje biva-joča istotam; Alojz Poženel, osebni upoko-jenec, star 65 let, umrl na Jesenicah, C. Brat. in enot. 8, nazadnje biva-joč na Jesenicah, C. Toneta Tomšiča 11; Frančišek Rev, oskrbovavec, star 83 let, umrl na Potokih 20, nazadnje bi-va-joč istotam.

Umrlí so: Leopold Kadič, otrok, star 1 mesec in pol, umrl na Hrušici 66; Alojz Ulčar, oseb. upokojenec, star 69 let, umrl na Jesenicah v bolnišnici, nazadnje biva-joč v Kranjski gori 102; Metka Jerala, roj. Zemva, kuharica, stara 41 let, umrla na Jesenicah v bolnišnici, na-zadnje biva-joča na Bledu-Zagorice 11; Frančiška Robič, roj. Dolinar, gospo-dinja, stara 81 let, umrla na Jeseni-cah, Zg. Plavž 3, nazadnje biva-joča istotam; Alojz Poženel, osebni upoko-jenec, star 65 let, umrl na Jesenicah, C. Brat. in enot. 8, nazadnje biva-joč na Jesenicah, C. Toneta Tomšiča 11; Frančišek Rev, oskrbovavec, star 83 let, umrl na Potokih 20, nazadnje bi-

UMETNA LUNA

Ljubosumnost ...

predvsem seveda Sonca in Zemlje. Raketo, ki bo umetno luno ponesla izven območja zemeljske težnosti, bodo izstrelili s hitrostjo 8 kilometrov na sekundo. Na višini približno 600 kilometrov nad zemljo se bo raketa »ustavila« na svoji poti v vsemirje in začela krožiti okrog zemlje. Če ne bo opremljena s posebnimi napravami za spremembo smeri, se ne bo nikdar več vrnila na Zemljo.

Nekatere novejša raketa so že dosegle višine od 900 do 1000 kilometrov in hitrosti okrog 9000 kilometrov na uro. Konec lanskega leta pa smo celo slišali, da se nekaj ameriških raket ni več vrnilo na Zemljo.

Od umetnih zemeljskih satelitov, umetnih lun si znanstveniki obetajo velike koristi.

Zvezdoslovci upajo, da bodo lahko opravili nekatera natančnejša opazovanja nebesnih teles, ki so doslej z zemeljske površine nemogoča zaradi neprozornih spodnjih plasti zemeljske atmosfere. Biologi nameravajo v umetnem satelitu izpostaviti delovanju kozmičnih žarkov celice živih orga-

nizmov. Pozneje, ko bodo zgrajene večje umetne lune, bodo v iste namene uporabili žive poskusne živali. Na ta način bodo skušali dognati, kakšnim vplivom bi bilo izpostavljeno človeško telo na svojih bodočih poteh skozi vesolje. Zemljemerci bodo z umetnimi sateliti lahko točno določili hitrost vrtenja Zemlje, relativni položaj kontinentov, absolutno vrednost zemeljskega pospeška in še marsikaj, česar danes ni mogoče točno izračunati.

Za vsakdanjo uporabo, rekli bi, za široko potrošnjo, pa bodo umetne lune pomembne predvsem kot relejne postaje za televizijske in radijske oddajnike. Televizijske in radijske ultrakratke oddaje je danes mogoče poslušati samo blizu oddajnika. Če bi relejne postaje namestili na zemeljskih satelitih, bi s tem omogočili sprejemanje televizijskih oddaj in ultrakratkih radijskih valov mnogo večjemu številu poslušalcev, oziroma gledalcev. Pravijo, da bi bile oddajne naprave na umetnih lunah še zmeraj cenejše od relejnih postaj, ki jih danes gradijo na zemlji.

Francoski list »France Dimanche« je pariški kliniki, je bilo štiri desetine začel veliko anketo pod naslovom »Ljubosumnost — bolezen, ki ubija«. Ugotovil je, da je 40% žensk in 60% moških ljubosumnih. Vsako leto povzroči ljubosumnost v Franciji 6000 poskusov ubojev, med njimi jih tisoč uspe. 2000 ljudi pa pripravi do samomora. Vsako leto ljubosumnost razdre 10.000 zakonov; dognali so, da se to najpogosteje dogaja v oktobru po poletnih počitnicah.

Pisec psihoanalitične študije o ljubosumnosti, dr. Lagache, trdi, da znatno razlikuje dve vrsti ljubosumnih ljudi: ljubosumne zaradi podedovanih lastnosti in take, pri katerih je ljubosumnost posledica temperamenta. Med ljudmi, ki so jih zaradi bolestne ljubosumnosti zdravili v neki

Francoski list »France Dimanche« je pariški kliniki, je bilo štiri desetine začel veliko anketo pod naslovom »Ljubosumnost — bolezen, ki ubija«. Ugotovil je, da je 40% žensk in 60% moških ljubosumnih. Vsako leto povzroči ljubosumnost v Franciji 6000 poskusov ubojev, med njimi jih tisoč uspe. 2000 ljudi pa pripravi do samomora. Vsako leto ljubosumnost razdre 10.000 zakonov; dognali so, da se to najpogosteje dogaja v oktobru po poletnih počitnicah.

Pisec psihoanalitične študije o ljubosumnosti, dr. Lagache, trdi, da znatno razlikuje dve vrsti ljubosumnih ljudi: ljubosumne zaradi podedovanih lastnosti in take, pri katerih je ljubosumnost posledica temperamenta. Med ljudmi, ki so jih zaradi bolestne ljubosumnosti zdravili v neki

Za moške je kritična doba, ko se najbolj podvrženi ljubosumnosti, od 30 do 40 let, za ženske pa od 50 do 55 let. Tudi socialni položaj in poklic igra pomembno vlogo: med uradniki je četrtnina ljubosumnih, med ljudmi, ki delajo na svežem zraku pa le 7%. Med zaposlenimi ženami je ljubosumnih samo 5%, med gospodinjami pa kar 38%. Švicarski psihiater dr. Pfeffer je na osnovi tega ugotovil, da je ekonomska odvisnost zelo ugodna za nastanek ljubosumnosti.

V Evropi se je v zadnjih 50 letih število ljubosumnih postopoma zmanjševalo. Omenjeni francoski list trdi, da je vzrok za to v tem, da je v zadnjih letih zakonska zvestoba mnogo trdnjša kakor pred petimi desetletji.

Na vprašanje »Kaj bi storili, če bi zalotili svojega soproga pri nezvestobi?« je odgovorilo v anketi tega lista 1200 moških in 750 žensk. Med njimi je 42 moških in 34 žensk izjavilo, da bi nezvestega soproga ubili, 203 moški in 700 žena bi se ločilo, 209 žena in 70 moških bi zahtevalo pojasnilo, medtem ko vsi ostali takega dogodka ne smatrajo za zadosten ločitveni razlog.

SVET JE ZEJEN

Predstavniki borcev proti alkoholizmu, ki so se nedavno sestali v Carigradu, so ugotovili, da danes razen v Italiji in Indiji povsod po svetu potrošijo mnogo več alkoholnih pijač kot kdajkoli prej. Glavni »pobudnik« alkoholizma je Francija, takoj za njo pa pridejo Združene države. Francozi so povečali potrošnjo alkoholnih pijač v svojih azijskih kolonijah na ta način, da prodajajo na teh področjih konjak in vino po izredno nizkih cenah. Nedvomno zelo »napreden« način civiliziranja in pomoči zaostalim predelom sveta!

Hiše iz plastične snovi

Ameriški gopodarstveniki sodijo, da bodo v desetih letih ali prej napredaj v tovarnah izdelane hiše iz plastičnih snovi. Te hiše bodo svetle brez oken ter jih bo lahko greti, čistiti in zračiti. Notranji prostori bodo brez ostrih kotov. Hiš ne bo treba barvati in bodo varne proti gnilobi, rji in termitom. Natančno izdelane sestavne dele hiš bodo iz tovarn dostavili na stavbišča in jih tam preprosto zlepiili z lepilnim plastičnim lepilom.

Dvakrat hitrejši od zvoka

Jeseni leta 1947 je ameriško letalo Bell X-1 doseglo hitrost zvoka. Letalo je bilo grajeno posebej za ta poskus in opremljeno z raketnim motorjem. V naslednjih letih so isto hitrost dosegla tudi serijska lovka letala, opremljena s turbinskiimi reakcijskimi motorji. Najprej so prebivala zvočni zid v strmoglavem letu, potem v vodoravnem poletu in končno še pri dvigavanju.

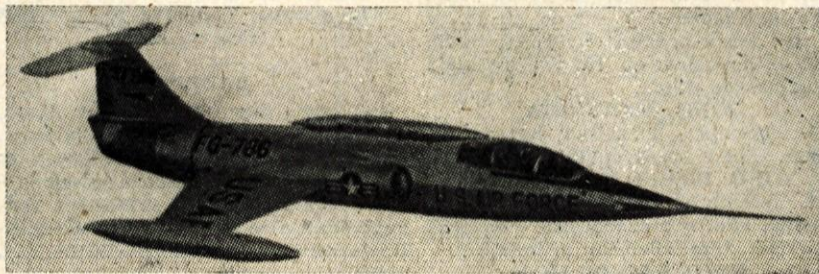
Današnja serijsko izdelana lovka letala z reakcijskimi motorji letajo s hitrostjo okrog 1200 km na uro. V zadnjem času so jih v hitrosti dosegla tudi nekatera več motorna reakcijska vojna letala. Prototipi najnovejših reakcijskih lovcev pa dosegajo že mnogo večje hitrosti. Letos poleti so v Združenih državah Amerike prvič pokazali javnosti reakcijsko lovsko letalo F-104 A »Starfighter« — po slovensko bi to ime prevedli z »Zvezdni borec« — ki v vodoravnem poletu leti z dvojno hitrostjo zvoka, 2250 kilometrov na uro. To je doslej najhitrejša serijsko izdelano lovsko letalo. Skoraj neverjetno se sliši, da hitrost tega letala

ni pri dvigavanju nič manjša od hitrosti v vodoravnem letu.

Svojo končno obliko je dobil »Starfighter« po številnih načrtih. Strokovnjaki tovarne »Lockheed«, ki so to letalo izdelali, pravijo, da jih je bilo čez tisoč. »Zvezdni borec« je bolj podoben raketnemu izstrelku kot sedenjam lovskim letalom. Trup ima obliko dolge kovinske cevi, ki na

jih doslej v letalstvu poznamo. Njihov sprednji rob je oster kot britev in ga morajo na letališču obložiti s klobučevino, da se osebe, ki pripravljajo letalo za polet, ne poškodujejo pri nerodnosti ne bi ranilo. Strokovnjaki pravijo, da bodo v bodočnosti vsa lovka letala opremljena s takimi krili.

Strokovnjaki ameriške letalske tovarne Republic so sporočili, da bo v

prednjem delu prehaja v ostro konico, v srednjem delu pa skriva reakcijski motor, ki pri največji hitrosti razvije nič manj kot 60.000 KM. Po mnenju letalskih strokovnjakov je to trenutno najmočnejši reakcijski lovski motor na svetu. Z njim lahko »Starfighter« leti v višini nad 22.000 metrov, na višino 14.000 metrov pa se lahko dvigne v eni minuti! Pri tem se dviga s hitrostjo 600 metrov v sekundi! Dolžina trupa znaša 16,70 m, čez krila pa letalo meri 2,60 m.

Hitrost in velika potisna moč motorja sta vzrok majhnega razpona kril s tankimi profili. Krila tega letala so namreč najtanjša krila, kar

kratkem poletelo še hitrejša lovsko letalo, Republic F-103, ki bo doseglo dva in polkratno hitrost zvoka. To letalo bo po svoji obliki v resnici podobno pilotiranemu raketnemu izstrelku.

Izmed posebnih poskusnih letal, ki jih gradijo predvsem ameriške letalske tovarne, pa največ pričakujejo od znanega letala X-3, ki naj bi doseglo trikratno hitrost zvoka in višino 60 tisoč metrov.

„NA CESTAH SE POBIJAMO REKORDNO ...“

pravi slovenski izseljeniški časopis »Enakopravnost«, ki izhaja v Clevelandu v Združenih državah Amerike. V letošnjem septembru se je po podatkih tega časopisa na ameriških cestah smrtno ponesrečilo 3690 ljudi.

Milijon lepotnih kraljic

Od leta 1919, ko so v nekaterih državah — najprej seveda v Ameriki — začeli izbirati razne lepote kraljice, pa do danes, so po vsem svetu izvolili že nič manj kakor 1.243.000 »kraljic lepote«. Vsekakor: lepote je na svetu dovolj ...

Rekord v branju knjig

Anglež Arthur Consten, ki je star 65 let, je v 50 letih prebral 10.000 najrazličnejših knjig s skupno 1.850.000 stranmi. Natančno knjigovodstvo o vseh prebranih knjigah je začel, ko je bil star 15 let.

LEDENE GORE NA POTI V PUSCAVE?

Med drugo svetovno vojno je le malo manjkalo, da niso dobile ledene gore velikega taktičnega pomena: britanski ministrski predsednik Churchill je zagovarjal misel, naj bi uporabljal ledene gore kot velikanse letalonosilke.

Od kod izhajajo ledene gore? Ledene gore so ogromna plavajoča ledena stružila, ki križarijo po morjih skrajnega severa in skrajnega juga. Težke so tudi do 10 milijard ton. To so pravzaprav ogromni kosi ledu, ki so se odlomili od ledenikov Arktike ali Antarktike in jih morskimi tokovi nosijo po morju, dokler se v toplejših vodah počasi ne raztopijo.

Zdaj so Američani pripravili načrte, po katerih bi privlekli velikanse ledene gore k ameriškim obalom, da bi voda, »konservirana« v ledenih gorah, pomagala spremeniti puščave v rodovitne pokrajine.

Na Islandu nekaj znanih ameriških strokovnjakov proučuje možnosti za ureditve tega načrta. Pravijo, da bo s sodobnimi pomorskimi prometnimi sredstvi že mogoče voziti ledene gore na obale, kjer bi njihovo vodo koristno uporabili. Na obalah, najbližjih puščavam, bi gore razdrobili in jih z modernimi napravami kar najhitreje prevažali v sušne predele, ki bi jih namakali.

Strokovnjaki so tudi že izračunali približne stroške za selitev ledenih gor iz ledenih morij do ameriških obal. Prevozni stroški za ledeno goro, ki bi tehtala približno 10 milijard ton in bi jo spravili iz morij ob južnem tečaju na zahodno ameriško obalo, bi znašali približno milijon dolarjev. Pravzaprav bi bil ta led poceni, saj bi ga dobili 10.000 ton za dolar ali 100 ton za cent.

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, so izračunali, da ceneje ni mogoče priti do sladke vode, ki jo potrebujejo za namakanje puščav.

Nov način sušenja sena

S sušenjem pokošene trave imajo marsikje, zlasti pa v planinskih predelih, precejšnje težave, zato si je neki iznajditelj iz Münchena izmislil poseben aparat za sušenje sena, ki je še najbolj podoben sesalcu za prah. Travo prepelejo v skladišča neposušeno in jo naložijo v velike kupe v zaprtih prostorih. V plast sena vtaknejo gumijasto cev, spojenjo s sesalcem, ki bruha vroč zrak. Ta naprava posuši okoli 70 kub. metrov sena na uro.

Avstralija ima največ puščav

Koliko je puščav na Zemlji? Če pogledamo vseh pet celin — brez severnega in južnega tečaja, ki sta nenaseljena — dobimo tole podobo: v Avstraliji je 43% vsega ozemlja puščavskega, v Afriki 36%, v Aziji 29%, v Ameriki 14%, v Evropi pa nekaj več kot 1%.

Skoraj polovica človeštva brez obleke

V zadnjih 50 letih je poraslo število prebivalstva naše Zemlje od milijarde 600 milijonov na 2 milijardi 320 milijonov. Od tega živi danes 320 milijonov ljudi popolnoma brez obleke, 700 milijonov jih nosi samo majhen predpasnik, 300 milijonov pa je zelo skromno oblečenih. Brez vsake strehe nad glavo je približno 300 milijonov ljudi.

Tinček

